

**A
NAGYKÁROLYI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE**

**1933. évi április hó 26. és 27. napjain
Nagykárolyban tartott**

**RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK**

JEGYZŐKÖNYVE.

Összeállította :
KOVÁCS LAJOS
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

Nyomatott a „Kölcsey-nyomda R. T.”-nál
Carei—Nagykárolyban

A
NAGYKÁROLYI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1933. évi április hó 26. és 27. napjain
Nagykárolyban tartott

**RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK**

JEGYZŐKÖNYVE.

Összeállította :
KOVÁCS LAJOS
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

Nyomatott a „Kölcsey-nyomda R. T.”-nál
Carei—Nagykárolyban

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Nagykárolyban 1933 évi április hó 27-ik napján a nagykárolyi református egyházmegye tavaszi rendes közgyűlésén.

Jelen voltak :

Elnökség : Gönczy Sándor esperes és Dr. Nagy Sándor e. m. gondnok.

Jegyzők : Kovács Lajos lelkészi, Dr. Tóth János világi főjegyzők ; Veress Kálmán lelkészi aljegyző.

Tanácsbírák :

Lelkészi :

Kovács Lajos
Lovász Béla
Gargya Géza
Szabó István

Világi :

Kacsó Károly
Dr. Falussy Árpád
Domahidy István
Pásztóhy Dénes

Egyházmegyei ügyész : Dr. Kölcsey Ferenc.

Egyházak részéről :

Lelkészek :

Bere :
Börvely :

—
—

Csomaköz :
Dobra :
Domahida :
Érdengeleg :
Érendréd :
Érkörtvélyes :
Gencs :

Horváth Pál h. lelk.
Szabó István
Ármós Zsigmond hl.
—
Gargya Géza
Kovács Lajos
Vöröss Zoltán

Világiak :

Bartha Gábor
Csáky Ferenc
Erdei József

—
—
lfj. Szénási Sándor
Ujj Ferenc
Veress György
—
Tóth Endre
Sebestyén Vince
Miskolczi Sándor

Géres :

Kiss Ferenc

Iriny :	Veress Kálmán	Ujlaki Sándor
Kaplony :	Lovász Béla	—
Királydaróc :	Szendrei Dénes	Balogh Sándor
Kismajtény :	Bartus Jenő	Botos Lajos Szerémi Lajos
Kr.-szentmiklós :	Veress László	Csizma Béla
Nagykároly :	Gönczy Sándor	Neupauer János Bőjtke János
Szaniszló :	Szabó Tibor	Berecki Lajos

Tanítóképviselek : Bartha István, Ottmayer Gyula.

Vendégként jelen voltak még : Végh József érmelléki esperes, Szabó Lajos domahidai v. lelkész, Takács Ferenc nyug. lelk., Kenyeres Lajos börvelyi, Márton Ferenc nagykárolyi s. -lelkészek.

1. szám. A XC.-ik zsoltár eléneklése után esperes ur a következő imádsággal emelte a közgyűlés tagjainak lelkét Isten felé :

IMÁDSÁG.

A Sionnak hegyén Uristen Tiéd a dicséret és mi a Te erőtelen, alázatos szolgálid, fogadást teszünk Néked, tisztelvén Tégedet, szerető jó mennyei Atyánk! Magasztalunk és dicséruünk Téged, szánk és szivünk a magasztalás és dicséretmondásban el nem fárad. Jól esik, mikor érezzük kifogyhatatlan atyai kegyelmedet, mikor csodáljuk hatalmadat és mindenhatóságodat, mikor érezzük szeretetedet s tudjuk azt, hogy a Te bölcsességed vezet bennünket s a Te irgalmad és kegyelmed s atyai jóságod mindenre elégséges.

Mikor Neked hálát adunk leborulunk előtted, midőn könyörgünk, alázatosan emeljük fel tekintetünket Te-hozzád! Hallgasd meg óh Istenünk, Atyánk most is imádságunkat s legyen a mi könyörgésünk buzgó fohászokodás, hogy tudjunk hálát adni azokért a javakért, melyeket Tetőled vettünk azóta, mióta előtted itt e helyen találkoztunk. Ki tudná előszámlálni áldásaidat, ki tudná megmérni kegyelmedet, ki tudná megmondani, hogy az élet küzdelmei között hányszor segítettél, erősítettél, bátorítottál, hányszor biztattál bennünket, hogy : „ne félj, csak higgy!” Hányszor vezetted lépéseinket az

öröm és boldogság verőfényes utain s felemeltél, mikor csüggedtünk, vigasztaltál igéddel, mikor a bánat sötét fellege borította be egünket, erőt adtál, mikor cselekvésre hívtál, buzdítottál, mikor anyaszentegyházadért szolgálatba állítottál.

Mi minderre Atyánk érdemtelenek vagyunk, mert bűnben születünk és bűnben járunk s a Te akaratodat sokszor áthágjuk, parancsolatodat sokszor megtagadjuk, nevedet sokszor káromoljuk, dicsőségedet megcsufoljuk, atyai jószágodat megtagadjuk.

De Te megbocsátod fogyatkozásainkat s megsegítesz, hogy előbb haladhassunk s a Te parancsolatod és törvényed szerint előbbre vigyük anyaszentegyházad ügyét a fejlődés, az erősödés, a tökéletesedés felé! Tudjuk érezzük, hogy mennyire erőtelen a mi munkánk a Te erőd, a Te segedelmed nélkül. Zugnak körülöttünk a világ vészthozó viharai recseg-ropog az anyaszentegyház hajójának bordázata s mi sokszor a mi kicsinyhitiségünkben remegve kiáltunk fel: „Uram tarts meg minket, mert elveszünk!“ S kiáltásunk erőtelen szavára Te szólasz s mi bizodalunkat Te benned vetjük. Te vagy a mi köszálunk, nincs másban szabadulásunk, erőnk és reménységünk csak Te benned örök Isten! A Te atyai kegyelmedet közöld velünk most is, mikor a Te tanácsosaid összegyűltek, hogy folytassuk a megkezdett munkát, hogy az ekeszarvára vessük kezeinket, s hátra ne tekintsünk, hanem mindig csak előre haladjunk, Te hozzád közelebb! Adj bölcs szívet, tiszta világos látást, hogy egy értelemmel és akarattal szógalhassunk Tenéked s az elvégzett munka legyen a Te dicsőségedre!

Könyörgünk Néked, hogy őrizd meg minden vész és baj között a Te anyaszentegyházadat, mentsd meg a magyar református Siont. Erőért, segedelemért fohász-kodunk Istennünk, Atyánk légy velünk kegyelmeddel, szeretetteddel s megszentelő Szentlelkedet küldd le reánk s szabadíts meg minket a Te akaratod szerint, a Te kegyelmed által, szent Fiad az Ur Jézus Krisztusért kérünk.

ÁMEN.

2. szám. A nagykárolyi ref. egyházmegye 1933 április 27. napjára Nagykárolyba összehívott közgyűlését

Dr. Nagy Sándor egyházmegyei gondnok a következő beszéddel nyitja meg :

Nagytszteleti Egyházmegyei Közgyűlés !

A keresztyénség kuforrását alkotó üdvtörténet fenséges misteriuma az ezen évi nagypénteken érkezett XX-ik évszázados határkövéhez.

E határkö felirata az 1900 év előtt elhangzott krisztusi örök memento : Én vagyok az út, az igazság, az élet !

Mind több és több moha lepte be a határkövet a századok alatt, mely úgy eltakarta, hogy a felírás már alig olvasható. És ha az idők folyamán meg-meg lebbent is a moha kéreg felette, s ha egyes szavak töredezetten ki is villannak alóla, ismét eltakarta azt a feledés egyre terjedő mohája. Így legjobb esetben a fenséges egésznek csupán egyes töredékei jutottak el az emberi értelem felvevő síkjára, s anélkül, hogy életet betöltő hajtóerőivé válhattak volna az emberiség nagy turbinájának : felcsillámoló vizsugár módjára hulltak vissza ismét a közöny moha takarója alá, amely mind vastagabb kéregként ülepedett rá.

E határkőről messze lehet látni hátra és előre.

Hátra tekintve : elvonul előttünk a keresztyénség 19 százados története, azzal a megállapítással, hogy ime mai napig az emberiségnek alig fele vallja magáénak a krisztusi tanításokat, vonjuk le tehát a 19 század azon tanuságát, hogy mi a teendő !

Előre tekintve : mit rejt méhében az ezen évi nagypéntekkel kezdődő XX-ik század !

Hogy e kérdésekre feleletet adjunk, idézzük elménkbe Erdély egyik nagy fejedelme, Báthory Istvánnak, az 1576-iki medgyesi országgyűlésen tett kijelentését :

Hármat tartott fenn magának az Isten : 1. semmiből teremteni valamit, 2. a jövőt előre tudni, 3. a lelkiismereten uralkodni, lévén a lelkiismeret az Isten dolga, melybe az ember nem avatkozhatik.

És bizonyára úgy gondolta a nagy fejedelem, midőn ezt a megállapítást tette, hogy egyedül az üdvtörténet magas misteriumában kijelentett krisztusi tanítás az

a csuda lámpás, mely bevilágít a titkosság ezen trinitásába.

Ennek tükrében csillan meg a gyarló emberi értelem előtt a semmiből teremtés örök isteni simfoniája, — ez sugározza ki éltető delejként a tisztult keresztyén hitet, mely a szeretettől fütve bizalommal tekint a titkos jövőbe ; ez vetíti öntudatunkba a lelkismereti szabadság Istentől belénkoltott szent jogát, mely semmi földi hatalmasságok által korlátok béklyójába nem verhető.

Nagytiszteletü Közgyűlés !

Közhelyé lett már az a megállapítás, hogy élet jelenségeink mai alakjának nem a gazdasági anarchia a primér tünete, de a lelki, melyik a gazdaságit logikai szükségszerűségként eredményezte.

A természet tudomány tanítja, a legujabb doctrina, a technocrazia pedig kifejezetten hangsúlyozza az energia megmaradásának elvét. Az emberiség baját nem az okozza, hogy nincs anyag, nincs tőke. Megvan mindkettő, sőt félelmetes mértékben megnövekedve, felhalmozódva. És mégis éhség, munkanélküliséget látunk, míg kínos ellenmondásként kávé, buza tengerbe sülyesztéséről olvasunk.

Nem az energia, nem az anyag válsága a világon előmlő sociális nyomor, hanem a léleké. Az emberben van a hiba, aki él az anyaggal, az ő gondolkozásában, lelkületében, cselekvésében. Az emberben, aki hitetlenül cselekszik, aki a világ meghódításába bele vesztette a lelkét.

Az anyaggal, a testtel, a külső nehézségekkel és viszonyokkal való küzdelmében, nem törődött lelki erői fejlesztésével. Az a vallásosság, melyet az átlag ember mellét verve hirdet, hitvány csökevényé zsugorodott, s nem kapott levegőt az anyagért folytatott küzdelemben az emberi tüdőben arra, hogy megtisztulhassanak a lelki erők a szenvedések tisztító tüzeiben.

A 19 évszázad tanuságaként mégis azt mondom, hálát kell adnunk az Istennek, hogy a szenvedések ostorával végig sujtott rajtunk, s így vezet keresztül az élet nagy megpróbáltatásain, s ezzel emel ki a hétköznapiság fojtó szorításaiból.

Ime előttünk a nagypéntek örök példája : a fájdalom, a szenvedés, a hit, mint a haladás egyedüli utja. Mert, ha lenne más út, az üdvtörténet végső aktusa bizonyára azt vetitné elénk.

A Golgota keresztjének tövis koszorujából mindnyájunk szívébe jut egy tövis szurás, amely injectióként hatva, olt belénk gyógyító balzsamot, s tudatosítja bennünk a hitet, hogy a Krisztus keresztje az igaz boldogság egyedüli utja.

Ez a tövis, ez a megszentelt martirium hívta életre bizonyára a belmissió gondolatát is református egyházunk életében, hogy ennek sok-sok ágain keresztül, eleven ható erőként érzékelhessék hűveink az Ut, az Igazság, az Élet megtartó erejét, s oltassék az be mindnyájunkba úgy, hogy éljen bennünk azután a Krisztus s életünk minden megnyilvánulása legyen ezután többé nem a mi, de a Krisztus ténye.

Tehessünk eleget az apostoli felhívásnak : mutasd meg cselekedeteidet, én abból megmutatom a te hitedet.

Nagyfiszteletű Közgyűlés! A XX-ik század jelen kezdő éve próba köve a váradi nagyhéten életre hívott férfi szövetség munkájának.

Szociális elgondolás volt első sorban rugója e belmissió alakulat életre hívásának. De, bár szabályzata szerint első sorban ezen van a hangsúly, terméketlen kopárra vetett mag sorsára jutna, ha meg nem teremjük lelki fundamentumait, az ige és hitvallás tanulmányozása és az életbe leendő átplántálása által.

Az első férfi szövetség — alapszabály nélkül alakult meg a tanítványokból. Szimbolikus férfiszövetség volt az, hiszen a Jézus régen megjövendőlt és várt eljövetele, a farizeusok által megmerevitett mózesi törvények ólom sulya alatti formai cultus, másfelől a magát túlélő pogány cultusok meguntságából fakadt szociális válság idejére esett. Ekkor, a lelki és szociális válság egybeesésében következett el az idők teljessége 19 századdal ezelőtt.

Es ugyancsak ilyen kettős válság teljességében kezdi meg működését most a férfiszövetség.

De, amint akkor 1900 év előtt, Jézus tanítványgyűjtésének, férfiak tömörítésének cél kitűzése, nyilván nem a szociális kérdés megoldása volt : úgy férfiszövetségeink

feladata sem merülhet ki kizárólag ebben. Vagy legalább is, ha nincsen az alátámasztva hitbeli fundamentummal, nyilvánvaló, hogy célját el nem érheti.

Es ha a tanítványok férfiszövetsége a hitre tanította első sorban tagjait, férfiszövetségünkben nekünk is első sorban erre kell fektetni a súlyt.

A hit hallásból vagy, a hallás pedig Isten igéje által, — mondja az apostol.

Ime tehát a lelki program : rávezetés Isten igéjének intenzív hallgatására, hogy ez által olyan átminősült életet élhessünk, melynek egyetlen meghatározója a kálvinista evangéliumi hit, miután Isten országának építése csak újjá született férfiakon keresztül valósítható meg. Csak az ilyen, újjá született férfi fogja megtalálni az élet minden szociális kérdésében állásfoglalásának, cselekedeteinek helyes voltát, hiszen az egyetemes papság kálvinista elve is azt jelenti, hogy helyettünk nem gondolkozhatik senki sem, nekünk magunknak kell megtalálni azt a helyes utat és döntenünk minden kérdésünkben, saját hitünk adta és sugalta helyes irányban.

E ránevelés sikerére nemcsak a templomozási alkalmak gyakorlására buzdítás, hanem különösképp az urvacsorával való élésre mintegy rákényszerítés, elengedhetetlen *conditio sine qua non*-t képez.

Az első férfiszövetség a tanítványok serege és majd az első keresztyén gyülekezetek, naponta éltek az urvacsorával. Bizonyára nem külsőségből, nem szertartás kedvéért, hanem, mert tudat alatt érezték a Jézussal történő egyesülés megtartó erejét az üldözések és a rájuk szakadt anyagi nyomorúságok közt.

Azt az évenkénti 6 alkalmat meg kell hát ragadnunk, ha a sorküzdelmekben megállani és az élet kemény pöröly csapásait krisztusi hittel elviselni, adottságunk teendői között tiszta tudattal eligazodni akarunk.

Végtére is, ha életre hivatuk a férfiszövetséget, nevelnünk kell annak tagjait. Nem kizárólag alapszabályok szűk bilincseivel, de első sorban reáhatással. A vezetőség vegyen fogadalmat a tagoktól, hogy testületileg vesznek részt az urvacsorában minden alkalommal. Az igazolatlanul elmaradó testvéri szelidséggel vonassék

kérdőre, s figyelmeztessék a fogalom megszegésével Isten előtti bűnös voltára.

Meggyőződésem, hogy így lelkileg oda kötve hivatunk az Ur asztalához, az élet minden viharával, még a mai nehéz gazdasági válsággal szemben is, ellentállóbbá tettük őket, minek áldozatos hatásai rövidesen megmutatkoznak majd egyházunk anyagi kérdéseiben is.

Nagytiszteletű Közgyűlés !

A geologia azt tanítja, hogy a száraz föld lassan, de állandóan emelkedik ki az oceánból. Ha ebben a természeti jelenségben jelképeességet látunk és ha hiszünk abban, hogy az emberi lélek is így emelkedhet ki a természet feletti örök törvények parancsára az anyagiaság salakká égett törmelékei közül a magasabb régiókba : akkor a belmisszió fáradozásait sem látjuk hiába valóknak, s bizhatunk a jobb jövőben.

Mert a feltámadás 1900 éves évfordulója, az emberiség jobb és megnyugvóbb sorsának elkövetkezésére is el kell, hogy vezessen.

Az az emberiség, amely minden gondolata és cselekedetében átérzi az Istent, amely hinni tud a megváltásban és feltámadásban : az az emberiség nem merülhet el az egymás elleni kicsinyességekben. Meg kell, hogy találja a mély igazságot : Bocsásd meg a mi vétkeinket, mikép mi is megbocsátunk.

A kölcsönös megbocsátásokból jó létre a földi életutakon az emberek párhuzamos, egymást megértő haladása, összetartozó és szétváló érdekeik tiszta felismerése. És létre jó így annak felismerése, hogy hasztalan akarták 1900 év előtt Krisztus testébe vert szegekkel rabbá tenni az Istent, abból a felfeszítésből kell feltámadni ma — ide s tova 2 évezred után — az emberiség ideális élet stílusának.

Ezeket látom én lelki szemeimmel, arról a 19 százados határkőről hátra és előre tekintve, s hiszem, hogy a férfi szövetségek ilyenén alapon megvalósítása esetén, glóriával körülvontan fog a jövőben tündökölni annak felirata : Én vagyok az Ut, az Igazság, az Élet !

Nagytszeteletü közgyűlés !

Amint méltóztatnak tudni, zsinatunk az alkotmányról szóló I. tc-et elkészítette, s annak korszakalkotó és egyházunk jövődjére messze kihatással levő rendelkezéseinek életbe léptetése csupán a királyi jóváhagyásra vár.

De készen van és tárgyalásra vár a lelkesz képesítéséről szóló II. tc javaslata is, mely hozzá szólás végett leadatván az egyházmegyékhez, azzal mai gyűlésünkön foglalkozni fogunk.

Elrendelte zsinat az egyházfegyelemnek, a törvénykezésről alkotandó új tc-be leendő beiktatását, s rövidesen annak javaslata is letétezik az egyházmegyékhez. Itt azonban meggondolandó, vajjon az egyházfegyelem intézményes bevezetésével várhatunk-e addig, amíg ez a még csak most készülő bizottsági javaslat, átmegy a törvényhozás összes retortáin : hiszen felbecsülhetetlen nagy érdekek, annak mielőbbi sürgős bevezetését parancsoló szükségként sürgetik. Megfontolandó, nem kellene-e addig is ideiglenesen bevezetni valamelyes egyházfegyelmi szabályzatot.

Ha az Istentiszteleti rendtartás életbe léptethető volt a zsinat által 1933. jan. 1. hatállyal, épen olyan parancsoló közszükség szól az egyházfegyelem sürgős bevezetése mellett is.

Méltóztassanak megengedni végül, hogy megemlékezem egyházmegyénk halottjáról, áldott emlékü volt esperesünk, Havas Gyuláról.

A nemes harcot megharcolván, haza hívta az Ur.

Neve örökké össze lesz forrva egyházmegyénk megalakulásával. Hiszen a nagy földindulás után ő volt az, ki elsőnek ocsudott fel, s szívós energiával fogott hozzá a romok eltakarításához, az egyházmegye feltámasztásához.

Egyházmegyénk első esperesét, én feledhetetlen emlékü s galamb lelkületü elnök társamat siratom ő benne!

Legyen áldott emlékezete, s szelid lelke virrasszon Egyházmegyénk felett örökkön-örökké !

Ezektől áthatva, lelkem mélyéből fakadó köszöntéssel üdvözlöm a megjelent alkotó tagokat és mai gyűlésünket ezennel megnyitom.

Egyházmegyei közgyűlés nagy figyelemmel hallgatta gondnok megnyitó beszédét s azt teljes egészében kinyomatja jegyzőkönyvében.

3. szám. Az egyházközségek világi képviselői megbízó leveleiket lelkeszi főjegyzőnél leadván közgyűlés 33 szavazati joggal bíró taggal megalakul, s igazolja Simon Imre érdengelegi lelkesz bejelentett távolmaradását.

(A közgyűlés tagjainak névsorát lásd a jegyzőkönyv elején.)

4. szám. Lelkeszi főjegyző felolvassa a következő esperesi jelentést :

Esperesi jelentés

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés !

„Kegyelem néktek és békesség Istentől a mi Atyánktól és az Ur Jézus Krisztustól“. (1. Kor. 1 : 3. v.)

Pál apostol szavaival köszöntöm közgyűlésünk alkotó tagjait, midőn egy teljes esztendő múltán itt e helyen ismét találkozunk. Érzem a feladat nagyságát és komolyságát, amikor egyházmegyénk egy esztendei életéről és működéséről kell beszámolnom s elmondanom azt, hogy mit végeztünk egy esztendő alatt — amely idő az isteni örökkévalóságban csak pillanat, de nekünk nehéz napoknak sokasága, amely idő alatt olyan sokszor pegett már le az idő homok órája s amely idő alatt mi is öregebbek lettünk s ezek a múlt évek életünkbe mindig mélyebb és mélyebb nyomokat hagynak. Mikor most egy éve elváltunk, talán az a remény biztatott, hogyha ismét e helyen találkozunk, jelentésemből eloszlik a sötét ború s átküzdve magunkat egyházi életünk nehezebbjén, felderül a lelkünk azzal a hittel: „Akik az Urban biznak erejük megújul . . . járnak és nem fáradnak!“ (Ézs. 40 : 31. v.) Ha hittel szólnunk is így Ésaiás prófétával, vizsgálódásaink nyomán meg kell állapítanunk, hogy Anyaszentegyházunk válságos idején még nem vagyunk túl, sőt az általános gazdasági leromlás, az emberiségre nehezdedő világkrízis, talán éppen a mi egyházi életünkben érezteti legjobban s legerősebben hatását. Ujabb és újabb meglepetések

jönnek s az állam bennünket mostoha gyermekként kezel, a református lelkészek államsegélyét ismét leszállította 10, illetve 12 százalékkal s ma már csak morzsát kapunk, de sokszor azt is elkésve, rendszertelenül. Tanítóink szükséglete s kiáltó nyomora süket fülekre talál, az állam nem érzi azt a súlyos erkölcsi felelősséget, amely reá hárul s a nehéz helyzetre való hivatkozással bezárja szívét református egyházunk, iskolánk s tanítóink előtt! Nem ad, mert nincs miből, az állami budgetben erre fedezetet nem talál. Hiába való a kérés, a hivatkozás a jogainkra, nekünk az állam nem ad, mert mi magyarok vagyunk s úgy látszik, ez a sorsunk még, hogy érezzük kisebbségi helyzetünk súlyát és szenvedjünk. Szinte már erőnket felülhaladja s teherhordozásunkat nagyon próbára veti a mai általános helyzet s bizony-bizony sok helyen omladoznak épületeink, templomaink, iskoláink külső képe szegénységünket mutatja, papjaink, tanítóink kopott ruhája nyomoruságunkat bizonyítja. Híveink jórésze már nem bír, egy része nem akar fizetni, hiányzik a református öntudat, de főképpen hiányzik az a mustármagnyi hit, mely hegyeket mozdit ki helyükből. Előttünk egy nagy kérdés áll: lenni, vagy nem lenni; ma már nemcsak az egyház hivatalosainak, egyházi és világi vezetőknek, de minden komolyan gondolkozó jó református embernek fel kell vetni magában ezt a kérdést, mit akarunk? Templomaink nyitva állanak az Igére szomjuhozó hívek serege, iskoláink tanulni vágyó gyermekeink előtt. Akarjuk-e, hogy Isten igéje magyarul hirdettessék minden hívünknek s akarjuk-e, hogy gyermekeink magyarul tanuljanak, akarjuk-e megmenteni történelmi egyházunkat s ezzel együtt intézményeit, vagy csak sirni tudunk már összeomlott, egykor dicső multu egyházunk romjai felett?

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés, kedves testvéreim! Nem üres szólam ez, nem pusztán Jeremiás próféta siralma: „Az Ur kegyelmessége az, hogy még nincsen végünk . . .“ (Jer. sir. 3 : 22. v.) hanem inkább a próféta jövendölése: „Elszéledt juhnyáj az Izrael . . .“ (Jer. 50 : 17. v.) s ha nem térünk idejében vissza az atyáink hitéhez, elveszünk, elpusztulunk. Ma már sok egyház nem tudja fizetni a redukált tanítói

fizetéseket, nem is szólva arról, hogy egyéb egyetemes egyházi kötelességét teljesíteni tudná. A kiáltó összegű adóhátralékokat nem lehet csupán a gazdasági helyzet rovására írni. Majdnem minden egyház kimutatta egyházi adóhátralékát s megerősítve felterjesztettem azokat az illetékes pénzügyigazgatósághoz, nem tudom, tesz-e valami intézkedést a hatóság, igyekezett-e segédkezni nyújtani, mert erről jelentést egy egyháztól sem kaptam, de azt a szomorú tényt kell erről megállapítanom, hogy egyházi életünkből, hiveink lelkéből hiányzik valami, ami nélkül sem a múltban, sem a jelenben nem lehetett, illetve nem lehet fenntartani anyaszentegyházunkat. Ezt az elveszített hitet s elfelejtett református öntudatot vissza kell szereznünk, hogy legyen az a mai küzdelmeink között erősségünk. Nem azért kell a református embernek fizetni az egyházi adót, mert erre a törvény szigorával kötelezni lehet, hanem azért, mert az egyház iránti hűség, a szeretet ezt parancsolja. Nekünk a mi szegénységünkben, sőt nyomorúságunkban is gazdagnak kell lenni, mert az apostol szerint az igaz ember hitből él s nekünk mindnyájunknak igaznak kell lennünk a mi anyaszentegyházunkkal szemben.

Míg ez a református típus meg nem jelenik, addig Anyaszentegyházunk nem szabadulhat nyomorúságából. Ennek az újjászületésnek pedig a mi Anyaszentegyházunk életében meg kell lenni, ha élni akarunk.

Azért nem csak nekünk papoknak és tanítóknak, hanem világi vezetőinknek és presbitereinknek is komolyan, őszintén hozzá kell fogni az építés nehéz, de áldásos munkájához, s legyen parancs előttünk, mint a zsidóknak az volt, hogy nekünk kell megépítenünk Jeruzsálem kőfalait s halljuk Nehémiás szavát : „Ne féljete, harcoljatok testvéreitekért, fiaitokért, leányaitokért, feleségeitekért és házaitekért. (Neh. 4 : 14)

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés ! Az egyházépítés nagy munkájában már ott látjuk gyermekeinket, mint a jövő virágos kertjét ; ifjainkat, mint a jövő reménységét. Anyaszentegyházunknak, most még a férfiakra van szüksége, hogy az egész egyházi organizmus meginduljon s lerakja egy jobb jövőnek alapjait. A Főtiszteletű Püspök Ur pásztor levelében fel-

hivta egyházainkat a „Református Férfiak Szövetségé”-nek megalakítására, én innen e helyről hívom fel közgyűlésünk alkotó tagjainak figyelmét e rendkívül fontos és elodázhatatlan munka beindítására; ez nemcsak köteles engedelmesség a felsőbb egyházhatósági rendekkel szemben, hanem parancs, mely Pál apostol szerint így hangzik: „Minden lélek engedelmeskedjék a felső hatalmasságoknak; mert nincsen hatalmasság, hanem csak Istentől; és amely hatalmasságok vannak, az Istentől rendeltettek.” (Róm. 13:1. v.) Református férfiainknak ezt a munkát, mint Krisztus gyönyörűséges igáját kell felvenni. Az lehet ebben a borus jelenben a biztató fény, ha Anyaszentegyházunk minden tagja, megtalálja a maga feladatát a maga munkahelyén, hogy egyházunk életét elevenné és munkássá tegyük s ezt tehetjük is, ha hittel valljuk: „Mindenne van erőm a Jézus Krisztusban!”

Egy esztendő sáfarkodásáról számolok itt be közgyűlésünk előtt; sok helyen ezek a számok kiáltanak s igazolják amit fentebb elmondottam. A számadatok és statisztikai adatok az 1931. évi állapotot tüntetik fel, mert az 1931. évi egyházlátogatási jegyzőkönyvek alapján készültek. Mivel az elmúlt év őszén közgyűlésünk nem volt, azért most kell ezt ismertetnem a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei Közgyűlés előtt. Az elmúlt évi anyagi állapotot a számvevőszéki jelentés, a hitéleti beszámolót a belmissziói jelentés adja.

I. Az egyház belélete.

Hivek templomlátogatási százaléka a következő:

1. Nagy ünnepeken 52.4%, vasárnap délelőtt 40.3%, vasárnap délután 25.4%, hétköznap délelőtt 3.10%, hétköznap délután 2.47%.

2. Isten Igéje minden vásár- és ünnepnap minden egyházban prédikáltatott.

3. Káté magyarázat tartatott 11 egyházközségben 151 alkalommal; nemtartatott kátémagyarázat: Dobrán, Endréden, Géresen, Kismajtényban, Szaniszlón; kanonika vizitáció alkalmával, azonban elrendeltem ezekben az egyházközségekben a kátémagyarázat tartását. Érendréd egyik évben biblia, másik évben kátémagyarázatot tartott eddig.

4. Bibliamagyarázat tartatott 17 egyházközségben 511 alkalommal. Királydarócon felváltva biblia és kátémagyarázat, Nagykárolyban kátémagyarázat. bibliamagyarázat és prédikáció tartatik felváltva, beosztás szerint.

5. Hétköznap bibliamagyarázat tartatott 7 egyházközségben 108 alkalommal. Bibliamagyarázatot tartottak Börvely, Dobra, Érendréd, Érkörtvélyes, Géres, Iriny, Nagykároly, egyházközségekben adventben és bűnbánati hetekben.

6. Gyermekistentisztelet tartatott 6 egyházközségben 33 alkalommal.

7. Iskolás gyermekek minden egyházközségben résztvesznek a rendes istentiszteleteken vasárnap és hétköznap is.

8. Vasárnapi iskola működik 16 egyházközségben (Csomaköz Berével együtt) 21 csoporttal, 881 növendékkal. Vasárnapi iskolai csoportvezetők lelkészek és tanítók, kivéve Kismajtényt, hol laikus vezető van, egy bibliakörös leány.

9. Konfirmációra lelkészek, illetve segédlelkészek készítik elő a konfirmándus növendékeket. Kismajtényban a tanító és lelkész. Konfirmált növendékek lelki gondozása bibliakörökben történik s a bibliakörökben működő ifjuság részt vesz az egyház lelki munkájában.

10. Bibliakör működik 13 egyházközségben 353 taggal. Miután a bibliakörök vegyesen is működnek, nem állapítható meg pontosan, hogy hány tagja van a fiú, hány a leánybibliakörnek. Nem működik bibliakör Csomaköz, Dobra, Érdengeleg, Királydaróc egyházakban, azonban a bibliaköri munka bevezetésére kanonika vizitáció alkalmával megtettem a kellő intézkedéseket; utóbbi helyen a lelkészi állás üresedése miatt nem működött bibliakör. Most már az új lelkész megkezdte a belmissiói munkát. Bibliaköri ifjuság mindenütt résztvesz az egyházépítő munkában.

11. Nőszövetség működik 11 egyházmegyében 582 taggal. Intenzíven kapcsolódik bele az egyházépítő munkába s teljesíti a körülményekhez képest kötelességét: szociális munkásságot fejt ki, jótékonytságot és segélyezést gyakorol.

12. Énekkar működik 12 egyházközségben 413 taggal. Érkörtvélyesen, Gencsen, Géresen és Nagykárolyban, külön férfi és női, illetve vegyes karok működnek, mindenik énekkar tevőleges részt vesz az egyházépítő munkában, templomi istentiszteleteken, temetéseken, vallásos estélyeken való szereplések által.

14. Az egyházközségekben van olyan család, amelyik házi istentiszteleteket tart. A házi istentiszteleteken 2 egyházközségben vett részt lelkész s hitelveinkkel ellenkező szokásokat ezeken a házi istentiszteleteken nem tapasztalt.

15. Iratterjesztés 13 egyházközségben van, mindenképp a lelkész, illetve Börvelyben és Domahidán a s. lelkész vezeti. Eladatott: Teljes biblia 21, Újszövetség 81, Árvaházi Képesnaptár 356, egyéb vallásos irat 668 db. Vallásos néplap jár a gyülekezetekbe 97 példányban, ezenkívül eladatott 17 darab zsoltár.

16. Népkönyvtár van 4 egyházközségben, használták 200-an.

17. Szegényügyi bizottság 14 egyházközségben a presbitérium, illetve Nőszövetség, s a presbitérium, illetve a Nőszövetség által a segélyezendő szegények nyilvántartatnak. Felnőtt szegényeknek kiosztatott 14.500 lei, a szegény gyermekeknek 8765 lei, összesen 23,265 lei segély.

18. Külső jótékony célokra kiadtak az egyházközségek 17,774 lei 50 banit.

19. A hivek jótékonyágának összege 111,124 lei. 10000 leien felül adakoztak a nagykárolyi egyházközségben felnőtt bibliakör és a Nőszövetség, urasztali és szószékterítőt, valamint az urasztali terítők részére diszes díófaszekrényt adományozott a felnőtt bibliakör 14000 lei értékben, s ezenkívül 7000 lei készpénzzel járult a gyülekezeti terem létesítéséhez.

20. Urvacsora osztatott minden egyházközségben 6-6 alkalommal; szórványokban urvacsora osztatott a krasznaszentmiklósi és nagykárolyi egyházközségekhez tartozó szórványokban. Minden alkalommal összesen 37 presbiter élt urvacsorával. Urvacsorával éltek az anyaegyházban 4699 fi, 5655 nő, összesen 10.354 lélek;

szórványokban 20 fi, 27 nő, összesen 47 lélek. Betegek legtöbb egyházközségben, kívánatra bármikor élhettek az urvacsorával ; Börvely, Csomaköz, Géres, Iriny, Kaplony egyházközségekben csak rendes urvacsoraosztás alkalmával.

21. Törvényesen kivált szektáriusok száma 3, fi, 7 nő, összesen 10.

22. Hitelveinkkel ellenkező szokások uralkodnak 5 egyházközségben, főként urnapi munkaszünet, vegyesházasságoknál halottaknapján a temető kívülágítása, nagypéntek és urvacsoraosztás előtt böjt tartása. Presbitérium, lelkész igyekeznek ellensúlyozni ezeket a hitelveinkkel ellenkező szokásokat.

23. Vallásos estély tartatott 161 alkalommal Csomaköz kivételével minden egyházközségben.

24. Nagyobb szabásu ünnepély tartatott Nagykárolyban a gyülekezeti terem felavatása alkalmával, Kismajtényban iskolaszentelés alkalmából. Ezenkívül több egyházközségben anyák napját tartottak, Berében, Érkörtvélyesen és Nagykárolyban lelkészértekezlet, illetőleg belmissziói nap tartatott. Ezeken az ünnepségeken a szomszédos egyházközségek lekipásztorai, presbiterei vettek részt. A nagykárolyi ünnepségben az erdélyi ref. egyházkerületi főjegyző, Kismajtényban az iskolaszentelésen az esperesi kiküldött.

25. A gyülekezetben uralkodó bűn : káromkodás és tolvajlás.

26. Vadházasságban él 22 pár. Lelkész és presbiterek igyekeznek ezt megszüntetni.

27. Mindenik tiszta református pár házasságot kötött egyházilag.

28. Javunkra 4 pár tett ígéretet a gyermekek vallására vonatkozólag. Vegyes házasságok megkötésénél lelkész és presbiterek védik egyházunk érdekeit.

29. Keresztelés nem mellőztetett egyetlenegy esetben sem.

30. Temetést nem mellőzték egyetlenegy esetben sem.

31. Érkörtvélyesen a harmadik iskola felállítását nem engedélyezték ismételten. Az egyházak nem kapták meg a politikai községtől az iskolákat törvényesen megillető segélyt.

II. Az egyház külélete.

32. Egyházi adózók száma : 3.920 ; választók száma : 2.503.

33. Egyházközségi közgyűlés tartása alól minden egyházközség fel van mentve, így egyházközségi közgyűlés nincsen.

34. Presbiterek száma 180.

35. Lelkészi iroda szükséges naplókkal minden egyházközségben fel van szerelve, azokat a lelkész pontosan vezeti, anyakönyvek tisztán és pontosan vezetettek, ugyszintén a presbiteri jegyzőkönyvek is törvényszerűen vezetettek.

36. Egyházi levéltár Domahida kivételével, minden egyházközségben van. Ez a hiány azonban Domahidán is a helyettes lelkész beállításával már bizonyára pótolható.

37. Vagyonleltára minden egyházközségnek van. Az egyházi vagyonleltárak mai közgyűlésünkön kerülnek megerősítés alá.

38. Az ingatlanok, Érendréd kivételével, minden egyházközségben az egyház nevének állanak. Érendréden csak részben, kanonika vizitáció alkalmával utasítottam a presbiteriumot telekkönyvi átírás foganatosítására.

39. Az agrárreform utján az egyházaktól 144 hold földet vettek el, a lelkészeketől pedig 73 hold földet, tanítóktól 15 hold földet, összesen 232 hold földet. Az agrárreform 16 hold földet adott az egyházaknak, lelkészeknek és kántoroknak, tanítóknak 83 hold, 800 négyszögöl, összesen 99 hold, 800 négyszögöl földet. Az agrárreform utján nyert földeket egyházak, lelkészek, tanítók, Kismajtény kivételével zavartalanul használhatják.

40. Az egyházközségek tőkéi, alapítványai 1931 év december 31-ikén 753 ezer, 726 Leit tesznek ki.

41. Az egyházak takarékmagtárának terményállaga 2134.89 hl. vegyes termény : buza, rozs és bor s ezeknek pénzürtéke 488.614 Lei.

42. Az egyházak tőkepénzei takarékpénztárban, hitelszövetkezeteknél, magánosoknál, váltón és kötvényen vannak elhelyezve, átlag 8%-ra.

43. Az egyházak adóssága múlt év dec. hó 31-én 767.228 Lei.

44. Jogerős költségelőirányzata az 1932. évre minden egyházközségnek volt. Ezen költségvetéseket láttamoztam. Az egyháztagokra kivetett adó összege: 791 ezer 250 Lei, pénzben; terményben: 123.902 hl. Kivetett adó 12 egyházközségben fedezi az évi szükségletet, egy egyházközségben részben, három egyházközségben nem fedezi.

45. Az egyházmegyei közgyűlés az 1931. évi számadásokat 1932. április hó 28-án hagyta jóvá. Vízitáció számon vette az egyház értékeit, klenódiumait, betétkönyveit minden egyházközségben. A számadás mérlege pénzben bevétel: 1.746.176 Lei 50 bani; kiadás: 1 millió 678.040 Lei 75 bani; maradvány: 68.135 Lei 75 bani. Természetben: bevétel: 1618·99 hl.; kiadás: 1172·67 hl.; maradvány: 446·32 hl. vegyes termény, buza, zab, rozs és tengeri.

46. Templom jó karban van 14 egyházközségben, javítandó 3 egyházközségben. Lelkészi lakás jó karban van 12 egyházközségben, két egyházközségben tűrhető. Nagykárolyban teljesen új építendő. Iskolák általában jó karban vannak.

47. Új építkezésre költöttek az egyházak 100.885 Leit.

48. Épületek jókarban tartására kiadatott 177.287 Lel.

49. Tűzkár ellen 7,843.050 Leire vannak biztosítva az egyházak épületei. Az esperesi látogatás 15 egyházközségben megfelelőnek tartotta, két egyházközségben nem, itt azonban utasítottam a presbitériumot a tűzbiztosítási díjak felemelésére. Tűzbiztosítás évi díja 180.506 Lei. Csomaköz kivételével mindenik egyházközségben ki van fizetve.

50. A belhivatalnokok mult 1931. évről négy egyházközségben voltak kifizetve, a többi egyházközségekben nem. Azonban szigoruan utasítottam az egyházközségek presbitériumát a belhivatalnoki fizetési hátralékok kiszolgáltatására. Hátralék terményben: 118, 44 hl. vegyestermény és 15, 75 öl tűzifa · 165.418 Lei készpénz. E nagymérvű hátralék oka a nagymérvű egyháziadóhátralék, melynek befizetésére ugyszólván semmiféle állami támogatást nem kaptak az egyházak.

51. Egyházkerületi és egyházmegyei járulékok nincsenek kifizetve minden egyházközségben.

Egyházkerületi költség hátralék 1931, évben	23.478	Lei
Egyházmegyei közig. költ. járul.	5.540	„
Közalapi hátralék	4.377	„
Nyugdíjintézeti járulék hátralék	3.000	„
Kultur-taxa hátralék	40.580	„

Összes hátralék : 76.975 Lei

A hátralékban maradásnak oka a nagymérvű egyházi adóhátralék. Ez a hátralék az elmúlt évben bizonyára emelkedett.

52. Egyházkerületi és missziói segélyt három egyházközség kapott, 34.540 Lei értékben.

53. Öt egyházközségnek van pere.

54. A temető minden egyházközségben az egyházközségnek tulajdona, s kellő gondozás alatt áll, körül van kerítve, vagy körül van árkolva.

III. Az egyház iskola ügyei.

55. 13 egyházközség tart fent iskolát.

56. Az egyházközségek költségvetésében 808.826 Lei teherrel szerepelnek az egyházközségek elemi iskolái.

57. Rendes tanító van 23, ideiglenes 1.

58. Tanítók az egyházépítő munkában tevőleges részt vesznek Énekkarok vezetésével, vallásos estélyek rendezésével, azokon való szerepléssel, valamint belmissziói munkában való segédkezéssel.

59. Vallást és nemzeti tárgyakat jó és megfelelő eredménnyel tanítják.

60. Az iskolák felszerelése 3 egyházközségben törvényszerű, a többi egyházközségben hiányos, illetve pótlásra szorul. Esperesi vizitáció alkalmával, ezeken a helyeken utasítottam az iskolafenntartó egyházközségek presbitériumait a hiányok pótlására.

61. Az iskolák szellemi állapota a következő tanítóknál kitűnő : Bartha István börvelyi, Cseh Olga géresi, Ottmayer Gyula kismajtényi, Bőjthe János és Tyukodiliona nagykárolyi tanítóknál. Tíz tanítónál jeles, négy tanítónál jó, három tanítónál elégséges, egy tanítónál alig elégséges eredmény találtatott. Utóbbinál szigorúan uta-

sitottam tanítót, szorgalmasabb munkára, hogy a jövőben megfelelő eredményt mutasson fel.

IV. Statisztikai adatok az anyaegyházban,

62. Született törvényes fi: 170, törvényes nő: 195, együtt: 365. Született törvénytelen fi: 14, nő: 24, együtt: 38. Összesen fi: 184. Összesen nő: 219. Együtt: 403. Állami anyakönyv szerint született fi: 186, nő: 219, összesen: 405.

Összehasonlítva az egyházi anyakönyvi vezetést az állami anyakönyvi bejegyzéssel: két fi szülöttel az állami anyakönyvi bejegyzés többet mutat. Ez Érkörtvélyes és Szaniszló egyházközségeknél állapítottatott meg nyilvánvaló, hogy mindkét helyen ezeknél a keresztelek elmaradt, minthogy az egyházlátogatási jegyzőkönyvben egyik egyházközségnél sincs kitüntetve, hogy csak egyetlen esetben is mellőztetett volna a keresztelek, mindkét egyházközség lelkészét felhivom, hogy erre nézve felvilágosítást adjanak.

63. Meghalt és eltemetett fi: 134, nő: 192, összesen 326; állami anyakönyv szerint meghalt fi: 134, nő: 192, összesen 326.

64. Házasságot kötött és megesküdött tiszta pár: 89, vegyes pár: 29. Állami anyakönyv szerint házasságot kötött, tiszta pár: 89, vegyes pár: 29.

65. Konfirmált fi: 88, nő: 97, összesen: 185.

66. Áttért fi: 4, nő: 3, összesen: 7.

67. Kitért fi: 2, nő: 6, összesen: 8.

68. Lélekszám az anyaegyházban fi 7395 (m. év. 7399)

” ” nő 7585 (” 7512)

Összesen: 14880 (” 14911)

V. Statisztikai adatok a szórványokban.

69. Született törvényes fi: 2, nő: 1, együtt 3. Kitért fi: 1, összesen: 1.

A szórványokban a statisztikai adatok hiányosak, mert nem mindenik egyházközségnél lettek külön nyilvántartva a szórványokban előforduló népmozgalmi adatok, legtöbb lelkész azt az anyaegyház statisztikai adataival vezette együtt. Jövőre azonban a szórványok statisztikai adatai is külön lesznek vezetve, amennyiben kü-

lön lesznek nyilvántartva a szórványokban lakó ref. családok is.

Ezekben voltam bátor egyházmegyénk egyházainak bel és küléletét ismertetni s iskoláink anyagi és szellemi állapotát közgyűlésünk előtt bemutatni. A kanonika vizitációt az elmúlt év május és június havában mindenik egyházközségben személyesen végeztem az illető lelkész és tanító dékán urakkal, sőt nyolc egyházközségben néhez és felelősségteljes munkánkat megkönnyítette az egyházmegyei gondnok Ur, aki volt szives velem jönni, hogy személyesen megismerje egyházmegyénk életét. Illesse őt e helyről is hálás köszönet. Minden egyházközségben a vizitáció alkalmával, Kaplony kivételével, presbiteri gyűlést tartottam s igyekeztem azon is meggyőződést szerezni egyházaink belső és külső életéről. Személyes tapasztalataim alapján arról győződtem meg, hogy egyházaink külső és belső épülete a szerint erősödik, vagy gyengül, hogyan állanak a presbitereink a lelkész és tanító mellett. Ahol nemcsak megértés van a lelkész munkája mellett, hanem segítő, jóratörekvő akarat is, ott a bajokat könnyen lehet legyőzni s ott még most is lehet építeni. Azért nem szünök meg buzdítani presbitereinket, hogy teljesítsék hűségesen és lelkiismeretesen kötelességüket, életök legyen a hivek előtt világító szövétnek, mely jócselekedetre vezessen, hogy így dicsőíthessék a mennyei Atyát!

Nem szeretném, ha előfordulna az, hogy a kanonika vizitáció alkalmával kötelességét nem teljesítő presbiterekkel szemben a törvény szigorát kellene ismét alkalmaznom. Ne találjak olyan presbitert, aki nem teljesíti szent hivatását.

Az elmúlt év mozgalmas esztendő volt egyházmegyénk életében. A halálozás és lemondás folytán üresen maradt paróchiák ismét benépesedtek s ifju lelkésztársaink felvették a szent szolgálatot, miért is örömmel állapítom meg, hogy megkezdett munkájuk után új élet fakad. Dengelegről Borbély Sándor csere útján Csokalyra távozott: helyébe Simon Imre volt csokalyi lelkész jött. Egyházmegyénk elnöksége a cserét az 1932. év aug. 2 napján megerősítette, s aug. 21-én dengelegi lelkészt állásába beiktattam. Királydaróci lelkészt, Szendrei Dé-

nes Atyánkfiát szept. hó 11-én, Szabó Tibor szaniszlói ifju lelkésztársunkat szept. 18-án iktattam be lelkészi állásába. Mindenik lelkészbeiktatást személyesen végeztem s Királydarócon és Szaniszlón a lelkészeken kívül jelen volt egyházmegyénk szeretett gondnoka is. Most már itt vannak az új munkások tette, munkára készen, legyen áldásos aratása annak a magvetésnek, melyet Istenben bizó hittel megkezdettek. Szeretettel fogadjuk őket közénk életüket, munkájukat kísérvé Isten gazdag áldása.

Eltávozott lelkésztestvérünkre új állomás helyén Isten megsegítő, gondviselő kegyelmét kérjük. A szelid lelkű, buzgó evangéliumi hitű lelkésztestvér, Tárczy Géza, berei lelkészi állásáról múlt év november hó elsejével önként lemondott, nem keresem a lemondás okát, talán a teher volt nagyon nehéz; elment, itthagyt bennünket; kísérvé mindnyájunk áldása, hogy békességben munkálkodhasson még soká az Ur szőlőjében. A segédlelkészek között is történt személyi változás: Boross Ferenc királydaróci s.-lelkészt a Főtiszteletű Püspök Ur aug. 1-vel Belényessonkolyosra helyezte, Nagykárolyba pedig Szabó Tibor megválasztásával megüresedett s.-lelkészi állásra szept. hó 15-ével kezdődő joghatállyal Barcsa Sándor s.-lelkészt rendeli ki. Kirendelt s.-lelkészeknek az esperesi meghatalmazást megadtam.

E hosszú idő alatt az elmúlt esztendőben elintézett csaknem 2000 közigazgatási ügyben több alkalommal elnökieg kellett intézkednem. Dengelegen a lelkészt május 1-től szabadságoltam, a helyettesítéssel Gargya Géza érendrédi lelkészt biztam meg, Szendrei Dénes megválasztott királydaróci lelkésznek a koncesszát a választás jogerőre emelkedése után kiadtam, az egyházmegyei lelkészi főjegyzői és két lelkészi tanácsbirói állásra a szavazást aug. 1-i határidővel elrendeltem, irinyi 75.000 Leis kölcsönfelvételre elnöktársammal megegyezőleg az engedélyt utólagosan megadtam, illetve ebben a kölcsön ügyben, melyet az irinyi egyház még 1929. évben vett fel, az E.T.I. tc. 15 §.-a d) pontja szerint utólagos intézkedést megtettem. Domahidára aug. 1-i hatállyal beteg lelkésztársunk helyettesítésére Ármós Zsigmond addigi s.-lelkészt helyettes lelkésznek kineveztem. Erdei

llona érendrédi ideiglenes tanítónő választását még egy évre megerősítettem. Szabó Tibor megválasztott szaniszlói lelkésznek az érmelléki egyházmegye közigazgatási bíróságának, mint delegált bíróságnak végzése alapján a koncesszát kiadtam Tárczy Géza berei lelkész, mint már fentebb is említettem 1932. évi nov. 1-iki hatállyal lelkészi állásáról lemondott s így a berei lelkészi állás rövid idő alatt harmadszor üresedett meg, — lemondást elfogadtam s Berében a leltározást személyesen megéjtettem s a szükséges intézkedéseket a lelkészi állás betöltésére megtettem. A berei lelkészi teendők ellátásával Szabó Tibor szaniszlói lelkészt bízam meg.

Mult év ápr. hó 28-án tartott egyházmegyei közgyűlésünk 12, 15—1932. sz. határozata értelmében a református kataszter felfektetéséhez a szükséges törzslapokat elkészítettem, kiosztottam s a határozat végrehajtására az egyházakat utasítottam. 18—1932. sz. közgyűlési határozat szerint a tanítói fizetések behajtására az utasítást megadtam, többé-kevésbé lett is valamelyes fogamatja, azonban nagy akadály az egyházi adó behajtásánál a fentálló tehetetlenség. Nagyon itt volna az ideje, hogy egyházkerületi elnökség biztosítani tudná a nagymérvű hátralékok behajtását. 19—1932. sz. határozatunkat a csomaközi missziói segély kiutalása tárgyában az egyházkerületi közgyűlésre felterjesztettem. Közalapi bizottság javaslata alapján részben fedezet hiány, részben azzal az indoklással, hogy a csomaközi misszió fenntartása nem szükséges, a missziói segélyt már a mult évben sem folyósította egyházkerületi elnökségünk, a f. évre pedig Csomaközt törölte. Közgyűlésünk bölcsességének kell megtalálni a megoldást ebben a kérdésben s véglegesen dönteni Csomaköz sorsa felett. A Főtiszteletű Püspök Ur rendelkezése értelmében felhívtam az egyházközségeket az új istentiszteleti rendtartás bevezetésére, a magyarországi minta szerint s azt a gyülekezetek f. év jan. 1-én be is vezették. Krasznaszentmiklósi 7000 leis ideiglenes kölcsön visszafizetésére elnöktársammal egyetértőleg még egyévi haladékot adtam. A lemondás folytán megüresedett berei lelkészi állásra, mint-hogy a meghívás a meghivandó lelkész visszalépése folytán nem sikerült, a pályázatot f. év márc. hó 15-i

határidővel kitűztem, a pályázatot összegyűjtöttem, a választást ápr. hó 23-ára kitűztem, ami a beérkezett jelentés szerint meg is tartatott s 4 szótöbbséggel Ármós Zsigmond domahidai h. lelkész a berei lelkészi állásra megválasztatott.

Mint egyházmegyénk lelki életében kellemesen ható eseményt említem meg, hogy Kiss Bertalan egyh. ker. utazó titkár egyházmegyénk gyülekezeteit márc. 15-30-ig csaknem kivétel nélkül meglátogatta s tapasztalatairól a márc. hó 27-én tartott lelkész és tanítói közös konferencián számolt be s jóleső érzéssel állapította meg, hogy egyházmegyénkben folyik a legintenzivebb belmissziói munka, amennyiben az így van, legyen ezért hála Istennek.

Március hó 26-án az egyházmegyei ifjuság részvételével népes és igen áldott hatású konferencia tartatott Nagykárolyban. Ugy ez az ifjusági konferencia, valamint a lelkészi és tanítói közös értekezlet, a megtartott vezetői konferencia bizonyára megtermi a maga gyümölcseit.

E kedves intermezzo után, jelentésem szomorú befejező akkordja következik. Amikor az elmúlt esztendő utolsó napján, a nap halvány sugarai még rárajzolódtak a horizontra, a fagyos föld göröngyei akkor takarták el n. Havas Gyula megboldogult lelkésztestvérünk, egyházmegyénk 10 éven át volt, áldott lelkü esperesünk gyöngé porsátorát borító koporsóját. Meghalt, eltávozott tőlünk, dec. 29-én hajnalban adta vissza nemes lelkét Teremtőjének. Hosszu ideig viselte türelemmel sorsát, nem zúgolódott a hűséges, engedelmes szolga, várt nyugodtan és alázatosan. Az elmúlt esztendőnek ez volt a legszomorubb napja, mikor elvesztettük azt, akit szerettünk, s aki minket szeretett. Most a legmélyebb kegyelettel áldozunk emlékének : álljunk fel pár pillanatra s megjelenik előttünk jóságos, mindig mosolygó szelid arca. Ennek a mi kis egyházmegyénknek mindnyájunk által szeretett Gyula bácsija nincs többé, helye üresen marad, csak szívünket tölti be emlékezete. Emlékét mi nemcsak jegyzőkönyvünkben, de szívünkbe zárva őrizzük s jósága, szeretete. legyen mindnyájunk előtt példa. Temetésén a sirnál a szomorú kötelességet teljesítettem, sajnos, tekintettel az esztendő utolsó napjára csak néhányan je-

lentünk meg. Koszorut kóporsójára a mb. végakarata szerint nem tettünk.

Az élet azonban megállást nem ismer, nekünk, kik itt maradtunk, még tovább kell mennünk. A börvelyi lelkészi állás megüresedésével kapcsolatos rendelkezéseket megtettem, a lelkészi szolgálatokkal Kenyeres Lajos s. lelkészt, a felügyelettel pedig Lovász Béla kaplonyi lelkészt bízam meg. Mivel a börvelyi presbitérium a tényleges lelkészi javadalmat írásba foglalni vonakodik, ez idő szerint a lelkészi állás még betöltetlen.

A felmerült bírósági ügyeket elkészítettem, általában egyházmegyénk és egvetemes egyházunk érdekében igyekeztem eljárni, mai közgyűlésünk tárgysorozatát összeállítottam, az ügyeket az előadóknak kiosztottam.

Ezekben igyekeztem megtenni részletes, lehetőleg mindenre kiterjedő jelentésemet s tett intézkedésemnek jóváhagyását s jelentésem tudomásul vételét kérve, maradok a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlésnek teljes tisztelettel, alázatos szolgája

Nagykároly, 1933. április hó 24.

Göncsy Sándor
esperes

Egyházmegyei közgyűlés

- a) Az esperesi jelentést tudomásul veszi, az abban foglalt elnöki intézkedéseket jóváhagyja, s határozati erőre emeli.
- b) Az egyházmegyénkbe belépő lelkészeket szeretettel fogadja, bekebelezésükről külön szám alatt intézkedik. A távozókra Isten áldó kegyelmét kéri.
- c) Néhai Havas Gyula esperes iránti kegyeletét rövid felállással is kifejezi, s a megboldogult emlékét külön jegyzőkönyvi lapon megörökíti.
- d) Igazoló felszólalás után tudomásul veszi közgyűlés, hogy úgy Érkörtvélyesen, mint Szaniszlón december utolsó napján született gyermekek keresztelese maradt a következő évre, s ezért nem egyeztek az egyházi és állami anyakönyvek adatai.

5. szám. Olvastatott a szavazatbontó bizottság jelentése az 1932. évi aug. hó 29-én és dec. hó 5-én kelt jkvek alapján, mely szerint e. m. közgyűlésünk határozata alapján a beadott szavazatok, illetve pótszavazatok az egyházmegyei lelkészi főjegyzői és két lelkészi tanácsbírói állásra a következőképen oszlottak meg:

Lelkészi főjegyzőségre Kovács Lajos érkörtvélyesi lelkész 18 szavazatot kapott, így Kovács Lajos egyhangulag egyh. m. főjegyzővé választott. E. m. tanácsbírói állásra Gargya Géza érendrédi lelkész 13, Tárczy Géza berei lelkész 9, Szabó István dobrai lelkész 7, Veres Kálmán irinyi lelkész 4, Veres László kr.-szentmiklósi, Vöröss Zoltán gencsi és Kiss Ferenc géresi lelkészek 1—1 szavazatot kaptak. Ennek értelmében Gargya Géza abszolút többséggel e. m. tanácsbíróvá választott, s az abszolút többséget nem nyert, de legtöbb szavazatot kapott két jelölt: Tárczy Géza és Szabó István lelkészek között bizottság okt. 10-i határidővel új szavazást rendelt el, s ennek eredményeképpen a dec. 5-i jkv. alapján Tárczy Géza 11, Szabó István 6 szavazatot nyert. Mivel azonban Tárczy Géza 1932. nov. 1-i hatállyal lelkészi állásáról lemondott s egyházmegyénkből eltávozott, így a reá esett szavazatok érvénytelenekké lettek, — a lelkészi tanácsbírói állásra Szabó István dobrai lelkész választott meg.

Közgyűlésünk a szavazatbontó bizottság jelentése alapján a választást tudomásul veszi. Kovács Lajos főjegyző, Gargya Géza és Szabó István tanácsbírák az esküt leteszik, s Esperes ur üdvözlő szavai után külön-külön teljes erejüket és munkásságukat ajánlják fel egyházmegyénk szolgálatára.

6. szám. Főtiszteletű Sulyok István püspök ur és Nagyságos Dr. Nagy Sándor ur, egyházmegyénk Gondnoka, őszinte, mély részvétüket nyilvánítják a veszteség felett, mely a Havas Gyula börvelyi lelkész, tb. esperes elhunytával egyházmegyénk lelkészi karát érte.

Közgyűlésünk mély megilletődéssel fogadja az őszinte részvétnyilvánításokat. A közszereteten 10 éven át munkálkodó esperes emlékét

kegyelettel őrzi. Érdemeinek és élettörténetének megörökítésére külön lapot szentel (4. sz. hat.) melynek megírásával Kovács Lajos főjegyzőt bizza meg.

7. szám. Olvastattak az 1932. évi egyházkerületi közgyűlés következő határozatai !

20. sz. Püspöki jelentéssel kapcsolatban :

4. Utasítja a presbitériumokat, hogy minden kényelmet félretéve, népünk és egyházunk érdekében erélyesen közremunkálkodjanak, hogy a vadházasságban élők törvényes házasságot kössenek.

5. Örömmel értesül közgyűlésünk arról, hogy még a mai leromlott viszonyok közt is többen voltak egyházkerületünk területén, akik 10.000 leinél nagyobb önkéntes áldozatokat hoztak ; az áldozatkésztségnek e szép példára hivatkozva inti közgyűlésünk az egyházközségeket, hogy a belhivatalnokok javadalmát kiszolgáltassák, papjaikat, tanítókat eladósodni, nyomorogni ne hagyják, hanem minden gyülekezet Istennek egyháza legyen, amelyben mindenek ékesen és szép renddel mennek végbe az Isten dicsőségére.

5. Elrendeli, hogy kerületünk református lelkei a f. évi dec. hó 31-ig bezárólag úgy az anyaegyházakban, mint valamennyi filiálában, a szórványokban és lakott helyeken külön-külön, pontosan és lelkiismeretesen összeírassanak, s az összeírás eredményét a presbitériumok január 15-ig az esperesi hivatalnak, az esperesi hivatalok pedig január 31-ig a püspöki hivatalnak bejelenteni kötelesek.

21. sz. Sajnálattal állapítja meg, hogy a gazdasági viszonyok romlását, sok helyütt túlzott mértékben kihasználva, a fenntartók tanítójuk minimális megélhetésének biztosítását is elmulasztják. Felhívja ennek következtében az egyházközségek figyelmét arra, hogy a tanítói díjlevél teljes értékét minden körülmények között kiszolgáltatni tartoznak. Ahol a háboru utáni években a tanítói fizetéseket az egyházi törvény I. tc. 15. §. 1. bekezdés és e) pontban előirt módon rendezték, ez a fizetés csak az ugyanott előirt felsőbb hatósági jóváhagyással szállítható le.

Bár az államsegélyhez való jogunkat hangoztatni meg nem szűnik, azonban a tényleges állapottal szá-

molva megállapítja, hogy jelenleg iskoláink államsegélyt nem élvezvén. a tanítói fizetésekre nézve teljes mértékben érvényes a VI. tc. 34. §. 1. pont a) és b) intézkedései, amely összegekig tehát a tanítók díjlevél szerinti fizetése feltétlenül kiegészítendő.

Az idézett pontban említett koronaérték átszámítási kulcsát egyházkerületünk az 1932. költségvetési évre 1 K. = 24 leiben állapítja meg, ezzel a 127—7—1926. sz. határozatban megszabott egyházkerületi minimumot a mai nyomasztó gazdasági viszonyoknak megfelelően le szállítja.

Ugyancsak az idézett törvény értelmében ebbe a fizetésbe az államsegély csak akkor számítható be, ha az így megszabott fizetés az államsegéllyel együtt tulmenne a hasonló kategóriákba tartozó állami tanítók fizetésén. A természetbeni járandóságok értékelésének kulcsát minden évben az egyházmegyei közgyűlés állapítja meg.

32. sz. A Végrehajtó bizottság előterjesztésével kapcsolatban:

5. Sajnálattal értesül a perselypénzek összegének leszálltáról és felhívja a lelkészeket, hogy saját jól fel fogott érdekükben a perselyadományok emelésén lelkiismeretesen buzgólkodjanak, az espereseket pedig megbizza, hogy egyházlátogatások alkalmával a perselypénzre figyelemmel legyenek.

75. sz. A tanítói és kántori fizetések rendezését Egyházkerületi közgyűlésünk a válságos gazdasági helyzetre tekintettel érdemleges tárgyalás alá nem veheti, fenntartván azt, hogy a kérdést, mihelyt annak ideje el-érkezik, rendezni fogja.

84. sz. Közgyűlésünk a férfi szövetségek munkaprogramjainak megállapításánál a zilahi egyház szomszédságok felvigyázóinak munkatervére felhívja az egyházmegyék és egyházak figyelmét.

93. sz. Az egyházfegyelem visszaállítására és mielőbbi novelláris uton való bevezetésére a nagybányai e. m. javaslatát Közgyűlésünk pártolólag terjeszti fel a zsinat elnökségéhez.

94. sz. A szatmári egyházmegyéhez tartozott 9 egyházközség végleges beosztása tárgyában Közgyűlésünk a

presbitériumok egyöntetű nyilatkozatai alapján elfogadja a nagybányai e. m. 65—1931. sz. javaslatát, s a 9 egyházat a nagybányai e. m. kebelében meghagyja, s e kérdésben minden további lépést megszüntet.

Egyházmegyei közgyűlésünk a fenti Kerületi határozatokat tudomásul veszi, a vonatkozó határozatokban intézkedik, illetve megbizzza Esperest a végrehajtással.

8. szám. Olvastatott a következő

Számvevőszéki jelentés.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés!

Mély tisztelettel jelentjük, hogy mindenik egyházközségünk beküldötte számadását az 1932. évről, valamint költségelőirányzatát az 1933. évre. Számvevőszékünk a legnagyobb lelkiismerettel átvizsgálta a beérkezett számadásokat és költségelőirányzatokat. A számadások megvizsgálásának eredményével kapcsolatban szükségesnek találta számvevőszék, — tekintettel a mai súlyos gazdasági helyzetre, — az egyes egyházközségek vagyoni állapotát is feltárni a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés előtt.

Berének állami adó és egyházkerületi járulék hátraléka van 4357 Lei. Költségvetésében folyó évre nem tüntetett fel új adókimutatást, csupán az egyházadó hátralékból számít 12.700 Lei jövedelmet. Az 1932. évben befolyt összesen 720 Lei egyházi adóhátraléka. Perselypénze volt 1900 Lei 50 bani. Adakozás 2072 lei, jótékonyosság 89 lei. Bevétele volt 24.292 lei 75 bani, kiadása 24.256 lei 75 bani, maradvány 36 lei. Számadása rendben van.

Börvely. Belhivatalnokai közül tanítóknak tartozik 31.140 leivel. Összes tartozása 65.124 lei. Egyházi adó hátraléka 70.000 lei. Iskolás gyermekek tandíj hátraléka 24.740 lei. 1931. évről pénztár maradvány volt 14.365 lei s e pénz pár ezer lei kivételével február hó végéig a gondnoki pénztárban hevert. 1932. évben gondnokok jogtalanul vettek fel 940 leit napidíj címén. Költségvetésben indokolatlanul csökkenté az egyházi adó hátralék összegét. Az egyházközség anyagi ügyének vezetésében érzik a lelkészi ellenőrzés hiánya. A számadásból nem

lehet az egyház tiszta anyagi képét meglátni. Az egész számadás sok kívánni valót hagy maga után.

Csömaköz. Tartozása az egyházkerülettel és lelkészszel szemben van. Egyházkerületi járulék hátraléka 10921 lei. Lelkész fizetésének hátraléka pontosan nem állapítható meg. Egyházadó hátraléka 30.149 lei. Egyházadó kivetést több tételnél presbitérium igazolatlanul törölt. Bevétele volt 22.874 lei, kiadása 17.348 lei, maradvány 5526 lei. Számadási főkönyvben előirányzati és hátralék rovatok hiányosan vannak kitöltve. Magtári számadása, alapok számadása és kimutatása hiányzik. Az egész számadásból hiányzik a rendszeresség és pontosság. Ez is sok kívánni valót hagy maga után.

Dobra. Hátraléka nagy 103.637 lei. Ebből 66.270 lei tanítói fizetés hátralék, a többi állami adó és egyházkerületi tartozás. Kivetett egyházi adója a hátralékkal együtt 74.580 lei, ebből befolyt 27.619 lei. Bevétele volt 81.358 lei 46 bani, kiadása 76 860 lei, maradványa 4498 lei 46 bani. Bortára 183 hl. 13 liter. Magtára 593 hl. 96 liter. Per alatt áll 130 hl. magtári búzája és 50 hl. bora. Nagy tartozásának oka részben az eladatlan borkészlet, részben pedig az áruk lemorzsolódása. Perselypénze volt 942 lei 50 bani. Községtől kapott iskola segélyt 7000 leit. Számadása pontos és mintaszerűen van elkészítve.

Domahida. Adóssága 185.115 lei. Ebből állami adó 10.547 lei, ártér tartozás 28.013 lei, egyházkerületi és egyházmegyei tartozása 8805 lei, a többi banki adósság, az iskola építéséből kifolyólag. Egyházi adója 1931—32. évekre kivétel 6870 lei, erre befizetés történt 1835 lei. Hátralékos egyházi adója 18.436 lei. Termény kivetése 41 hl. 25 liter hátralékot mutat. Bevétele volt 125.487 lei, kiadása 112.638 lei 50 bani. Maradvány 12.848 lei 50 bani. Költségvetése egyensúlyba hozására hat hold föld eladási árából 40.000 leit állít be. Számadása rendben van.

Érdengeleg. Lelkész fizetésével hátralékban van, de az összeget kimutatás hiányában nem lehet megállapítani. Tartozása 41.943 lei. Állami adóba 18 450 lei, e. k. és e. m. járulék 12.222 leivel s alapjainak 11.271 leivel. Egyházi adó hátraléka 16.732 lei. Bevétele 40.820 lei,

kiadása 37.774 lei, maradvány 3046 lei. Perselypénze 265 lei. Adakozás 160 lei, jótékonyság 765 lei.

Érendréd. Belhivatalnokainak fizetésével 50 százalékig hátralékban van. Tartozása állami adón és e. k. s e. m. járulékon kívül 75.400 lei. Egyházi adó hátraléka 62.071 lei. Bevétele 79.957 lei, kiadása 78,474 lei, maradvány 1483 lei. Alapjainak évvégi átlagát nem tüntette fel. Költségvetésébe ismeretlen tőke jövedelméből 19.467 leit állít be fedezetül, ami irreálissá teszi a költségvetést. Perselypénze 1000 lei, adakozás 904 lei, jótékonyság 765 lei. Számadása elkészítése több figyelmet és pontosságot követel.

Érkörtvélyes. Anyagi állapota rendezett. Tisztviselői részben előre is vannak fizetve. Összes hátraléka 65.937 lei. Ebből iskola építésre tartozik 16.700 leivel, állami adóba 9500 leivel, e. k. és e. m. járulék 22.337 leivel. Egyházi adó kivetése a hátránnyal 75.825 leit, lerovása 44.885 leit mutat. Perselypénze 2678 lei 25 bani volt. Számadása pontos és rendes.

Gencs. Tartozása nagy 127.053 lei. Belhivatalnokainak tartozik 61.818 leivel, kölcsönökre 36.614 leivel, a többi állami és e. k. járulék. Egyházi adó kivetése 1932. évre 80.806 lei volt, ebből befolyt 5370 lei. Az 1931. évi hátralék 104.511 lei volt, ebből befolyt 50.290 lei. Összes egyházi adó hátraléka 129 657 lei. Bev. 125.903 lei, kiad. 124.894 lei, maradvány 1009 lei. Községi segélyt kapott 4000 leit. Számadása pontos.

Géres. Tartozása 141.542 lei. Tanító és tanítónő fizetésébe 29.770 lei. Tanítónő 1931. szept. 1-től hátralékban van fizetésével. Kivetett és hátralékos egyházi adója 132.562 lei, ebből befolyt 46.768 lei. Bevétele volt 66.942 lei, kiadása 64.806 lei, maradvány 2136 lei. Alapjai kamatát engedély nélkül elköltötte. Perselypénz volt 1276 lei. Számadása nagyobb pontosságot követel.

Iriny. Tartozása 125.567 lei. Tanítói fizetés hátraléka 28.689 lei, adó hátraléka 174 607 lei, ebből befolyt 16.170 lei. Bevétele volt 28.652 lei, kiadás 28.644 lei, maradvány 8 lei. Községi segélyt kapott 500 leit. Költségvetésébe 103 500 lei banki kölcsön után nem állít be 1932. évről sem kamatot, mivel konverziót kért, Taka-

rék magtára költségvetésébe beállítandó 1307 lei. Számadása nem rendszeres.

Királydaróc. Egyházalapjainak tartozik 19.896 leivel. Egyházi adóhátraléka 87 leu és 741 liter termény. Esperesi jóváhagyással magtárából elköltött 138 véka 15 liter búzát, anyagi ügyei rendezésére. Bevétele 80.272 lei, kiadás 76.386 lei, maradvány, 4486 lei. Számadásából több pénztári bizonylat hiányzik, a meglevők is hiányosan vannak kiállítva. Ez az állapot sok egyházközség számadásában előfordul. Gondnok jogtalanul elköltött a lelkésmeghallgatásokon 1794 leit, mely összeget a kanonika vizitáció visszafizetni rendelt. Presbitérium ez összeg visszafizetését rendkívüli buzaadó kivetésével óhajtottá rendezni. Alapjai kamatát felhasználta s presb. határozattal a visszafizetést törölte, mint kifizethetlent. Alapjai jelenben sokkal kisebb összegűek, mint 2 évvel előbb. Költségvetéséből csak egy példányt küldött. Gondnok és presbitérium felett a lelkész nem gyakorol szigorú felügyeletet, kik szabadon gazdálkodnak az egyház vagyonával.

Kaplony. Tartozása 1477 lei. Belhivatalnokai pénzben ki vannak fizetve, terményjárandóságról nincs kimutatás. Egyházi adó hátraléka 26,257 lei. Segélyt kapott egyházkerülettől 9750 leit. Községtől 1780 leit. Perselypénze volt 1613 lei. Adakozás 17.543 lei, melynek egyrészt a többi egyházközségek adták templom bővítésére. Bev. 79.606 lei, kiad. 78.858 lei, maradvány 648 lei. Felhasznált alapok kamatait nem tőkésítette. Számadása rendes.

Kismajtény. Belhivatalnokai követelése egyházzal szemben 8 köből buza és 509 lei. Egyházi adó hátraléka 14.736 lei. Magtárából engedély nélkül adott el 18 hl. 1 véka búzát. Hátralékát sehol sem tünteti fel. Alapjai visszafizetett tőkerészletét nem tartja nyilván. Számadása a rossz rendszerű naplók miatt nem elég világos.

Krasznaszentmiklós. Tartozása nincs. Belhivatalnokai kifizetve. Alapjai kamatát nem tőkésítette. Számadási főkönyvben csak a lerovási rovat van egyedül kitöltve. Hátralékot sehol sem tüntet fel. Nyugtái kiállítása hiányos. Számadása elkészítésénél nagyobb pontosságra van szükség.

Nagykároly. Tartozása 198.378 lei. Belhivatalnokai fizetés hátraléka 25.752 lei. Állami és e. k. hátraléka 55.467 lei. Alapjainak tartozik 112.420 leivel. Egyházadó hátraléka 327.168 lei. Alapjai összege 152.739 lei. Perselypénz 11.385 lei, adakozás 1140 lei. Bevétele 243.086 lei, kiadás 243.086 lei. Számadása rendes, világos, mintaszerű.

Szaniszló. Belhivatalnokai hátraléka 2534 lei, 147 véka rozs, 51 véka buza. Összes tartozása 71.788 lei. Egyházi adó kivétel itt nincs. A malom fedezi legtöbb kiadását. Bevétele 94.700 lei, kiadás 92.256 lei, maradvány 2444 lei. Alapjai összege 144.914 lei, amiből 129.278 lei bankban van. Számadása rendes.

Számvevőszék megállapítja, hogy a gazdasági válság nagyon látszik az egyházak vagyoni számadásaiból is. A belhivatalnokok a legtöbb helyen hátralékban vannak. Egyházi adóhátralékok szinte kétségbeejtők. Az egyházmegye egyházközségeinek tartozása 1.240.434 lei, összes egyházi adó hátraléka 1.047.493 lei.

Számvevőszék a számadások átvizsgálása után a következő egyházak számadásait és költségelőirányzatait ajánlja megerősítésre: Bere, Dobra, Domahida, Érdengeleg, Érendréd gondnoki számadását, Érkörtvélyes, Géres, Gencs, Iriny, Kaplony, Kismajtény, Királydaróc, Krasznaszentmiklós, Nagykároly, Szaniszló gondnoki számadását.

Börvely gondnoki számadását és költségvetését visszautasítja, mert a számadásból nem lehet az egyházközség anyagi képét tisztán látni, költségvetése pedig irreális. Csomaköz számadása és költségvetése szintén visszautasítatik a börvelyihez hasonló okok miatt. Iriny költségvetésébe 1932. évre is állítson be 103 500 lei után kamatot, mivel a kölcsön konverziója bizonytalan és így költségvetése irreálissá válik. Érendréd költségvetése visszautasítatik kijavítás végett, mivel ismeretlen tőke jövedelmét állítja be fedezetképen.

Javasolja számvevőszék, hogy a visszautasított számadások és költségelőirányzatok beterjesztésére e. m. közgyűlés a nevezett egyházakat egy hónapi határidővel kötelezze el. Továbbá utasítsa e. m. közgyűlés Börvely egyházközség gondnokát 940 lei és Királydaróc gondno-

kát 1794 lei, mint jogtalanul elköltött összegeknek 14 napon belül egyház pénztárába való visszafizetésére, melynek megtörténtéről lelkeszi hivatal értesitse esperesi hivatalt.

Határozati javaslatunk : mondja ki az e. m. közgyűlés, hogy az egyházmegyeileg egységes számadások pontos és rendes elkészítésére az esperes ur és a számvevőszék által megállapított egységes számadási naplók használtassanak, számadási utasítások a jövőben szigoruan betartassanak és az esperes ur által szigoruan ellenőriztessenek, akit bizzon meg e. m. közgyűlés a határozatot nem teljesítőkkal szemben az eljárás megindításával.

Jelentésünk és javaslatunk elfogadását kérve vagyunk a Nagyt. és Nagys. Egyházmegyei közgyűlésnek alázatos szolgái :

Nagykároly, 1933. április hó 27-én.

Szabó István
sz. sz. tag.

Pásztóhe Dénes
sz. sz. tag.

Vöröss Zoltán
sz. sz. elnök.

II. Számvevőszéki jelentés.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés !

Tisztelettel jelentjük, hogy az egyházmegye 1932. évi számadását megvizsgáltuk és javasoljuk a számadásnak 31.582 lei 50 bani bevétellel, 28.032 lei kiadással 3559 lei 50 bani maradvánnyal való megerősítését.

Tisztelettel jelentjük továbbá, hogy megvizsgáltuk a nagykárolyi ref. egyházmegye özvegy és árvagyámintézetének számadását és azt 1375 lei 25 bani bevétellel, 1050 lei kiadással, 325 lei 25 bani maradvánnyal, valamint az 1933. évi költségelőirányzatát 1075 lei 25 b. bevétellel, 1075 lei kiadással, 25 b. maradvánnyal megerősíteni ajánljuk.

Nagykároly, 1933. április hó 27-én.

Alázatos szolgái :

Pásztóhy Dénes
sz. sz. tag.

Vöröss Zoltán
sz. sz. elnök

Egyházmegyei közgyűlés köszönetet mond számvevőszéknek beható munkájáért; a jelentést elfogadva javaslatait határozatilag kimond-

ja. Ezzel kapcsolatban egyházmegyei közgyűlés azon elvi álláspontjának is kifejezést ad, hogy az e. m. közigazgatási pénztár kezelésénél ragaszkodik az e. m. Szabályrendelet vonatkozó rendelkezéseihez.

9. szám. Számvevőszéki elnök előterjeszti az e. m. közigazgatási pénztár 1933. évi költségelőirányzatát.

Fedezet . . . . . 59.163.— lei

Szükséglet . . . . . 52.810.— lei

Maradvány . . . . . 6.353.— lei

Közgyűlésünk a költségelőirányzatot elfogadja. (A részletezést lásd hátrább.)

10. szám. Olvastatott a

Belmissziói bizottság jelentése.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés!

Az elmúlt évi tavaszi közgyűlésen részletesen és terjedelmesen vázoltam mindazon belmissziói megmozdulásokat, melyek egyházmegyénk keretein belül megindultak, illetve folynak.

Ezért a már ismertetett munkálatok és eredmények felsorolását mellőzöm ez alkalommal, annyival is inkább, mert az esperesi jelentés kimerítő statisztikai adatokkal szolgált a belmissziói munkára nézve is, — tehát egy lépéssel tovább menve — mostani előterjesztésemben az észlelhető kedvező és kedvezőtlen változásokra fogom a fő súlyt fordítani.

Már most leszögezem, hogy az elmúlt évi közgyűlésnek a belmissziói munkára vonatkozó határozata nem hajtatott végre. Pedig ez komolyságában és jelentőségében felér a többi közgyűlési határozattal. Mindenik lelkes végzi a belmissziói munkát kisebb-nagyobb buzgósággal, ilyen vagy olyan módszerrel, több-kevesebb eredménnyel. Ez azonban még nem elég! A belmissziói munka gyümölcseit az egyetemes egyház közkincsévé kell tenni. Ne maradjon az egy-egy lelkésznek és egy-egy egyháznak magán ügye, hanem az egyházközségekben végzett munkán és annak áldásain keresztül meg kell újulni az egész református anyaszentegyháznak. Ezt pedig úgy lehet elérni, ha komolyan vesszük és végre-

hajtjuk azokat a felülről jövő rendszeresítő és egysége-
sítő rendeleteket, melyek a belmissziói munka kis pa-
takocskáit az egyetemes egyházi élet nagy folyamába te-
relik.

A vasárnapi iskola egyházmegyénk minden egyház-
községében meg van szervezve. A látogatók száma — a
mult évihez képest — némi csökkenést mutat. Ez azon-
ban inkább hullámnak, mint hanyatlásnak minősít-
hető. Tizenkét egyházközségben a lelkészek vezetik. Be-
re, Börvely, Dobra, Kaplony, Krasznaszentmiklós és
Nagykárolyban a tanítók a vasárnapi iskola vezetői. Ne-
vezett helyeken részben nem volt megvalósítható az ide-
vonatkozó egyházmegyei rendelkezés, részben annak
semmibevevése állapítható meg. A határozatnak azt a
részét, mely különös figyelmet kíván fordítani az 5—6
éves, még nem iskolaköteles gyermekek vasárnapi isko-
láztatására, csak két helyen, Domahidán és Kismajtény-
ban vették figyelembe. A gyermekistentisztelet az elmúlt
évben is mostoha gyermek volt. Az egyházmegyei köz-
gyűlés a gyermekistentiszteleteknek rendszeres bevezeté-
sét rendelte el, mégis csak négy egyházban, Domahi-
da, Érendréd, Gencs, Kismajtényban tartják rendszeresen.
Nagykárolyban, Érkörtvélyesen, Dobrán egy-két alka-
lommal volt gyermekistentisztelet. Utóbbi helyen ezt is
a tanító végezte. Szinte érthetetlen ily nagymérvű kö-
zöny a gyermekmisszióknak ez iránt az ága iránt! Ha
másért nem, azért is ajánlatos a behozatala, hogy a va-
sárnap délutáni istentiszteletek egyhangu sorába egy kis
élénkséget és változatosságot vigyünk be.

Az ifjusági misszióban az egész vonalon érezhető
bizonyos ellanyhulás. Bere, Csomaköz, Dobra, Dengele-
gen egyáltalán nem folyik ifjusági munka, ellenére a
közgyűlés egyenes utasításának. Haladás látható ezirány-
ban a Királydarócon és Szaniszlón, hol az ifjusági mun-
ka minden ága most indult meg. Domahidán, hol leány-
egylet alakult, Domahidy Amália urhölgy vezetése alatt;
Krasznaszentmiklóson, hol leánybibliakör; Nagykárolyban,
hol cserkészcsapat alakult. Vezetők a lelkészek, ezeknek
nejeik és a tanítók.

A felnőttek lelkigondozása csaknem minden egyes
egyházban a nőszövetség és az énekkarok keretein belül

történik. A férfiszövetség csak egy-két helyen alakult meg, de itt is még csak a keretek vannak meg. Örvendetes kivétel Érkörtvélyes, hol az ujonnan alakult férfiszövetség épp oly buzgósággal, mint eredménnyel működik s vele párhuzamosan önálló férfi-bibliakör is szerveztetett és működik szép eredménnyel. Ahol a nőszövetség fennáll, csaknem minden helyen be vannak vezetve a heti bibliaórák az asszonyok részére. Intenzivebb kulturális munka folyik a felnőttek között Börvely, Domahida, Érendréd, Nagykárolyban. Teljesen hiányzik, vagy kezdetleges a felnőttek közötti belmissziói munka Bere, Csomaköz, Dengeleg, Dobra és Krasznaszentmiklósön. Szaniszlón és Királydarócon ezirányban is buzgó munkát indítottak meg az új lelkészek. Nőszövetség — Bere és Dengeleg kivételével — minden egyházban működik, vallásos-kulturális programmal. A nőszövetségi munka új lendületet vett Érendréd, Iriny, Géres és Kismajtényban.

Vallásos estélyeket — Bere és Dengeleg kivételével — minden egyházközségben rendszeresen tartottak.

A presbiterek templomlátogatása, urvacsorával élése, példaadása, egyházépítő munkába való aktív bekapcsolódása sok kívánni valót hagy maga után. Megemlítendő kivételt képeznek az irinyi, géresi, kaplonyi és nagykárolyi presbiterek.

A keresztyén világszövetség imahetét Nagykároly és Géres tartotta meg, előbbi naponta fokozódó érdeklődés mellett. Az IKE imahetét Börvely, Nagykároly és Géres rendezték meg.

Ifjusági konferenciák tartattak Nagykárolyban, Domahidán és Királydarócon, melyen résztvettek a környékbeli ifjusági bibliakörök tagjai.

Házi istentiszteletek tartása nincs rendszeresítve. Kivételes, adandó alkalmak esetén tartatnak.

A gyülekezeti tagok látogatása minden egyháznál be van vezetve — Dobra kivételével. Végzik a lelkészek; Gencsen, Kismajtényban és Szaniszlón a presbiterekkel együtt.

Az iratterjesztési munka is csappant az elmúlt évihez viszonyítva. Milyen más lenne e téren is a helyzet, ha az egyházközségek megtartották volna a közgyűlés

határozatát s iratterjesztés céljaira megfelelő összeget állítottak volna be az évi költségvetésbe. Eklatáns példa idevonatkozólag Dobra. Az ottani helyzet, — de a lelkes is — évek óta kiáltva-kiált megfelelő vallásos traktátusok után s ugyanakkor és egyidejűleg azt jelenti, hogy a hívek ez évben nem vettek vallásos traktátusokat. Ha kicsiny és szegény egyházközségek költségvetése megbír pár száz leies iratterjesztési tételt, Dobra áldozhatna nagyobb összeget erre a célra, annyival is inkább, mert ez kötelező, szükséges és érdemes áldozat. Feltűnően csökkent az iratterjesztési felvevő képessége Dengeleg, Domahida, Érkörtvélyes és Nagykárolynak. Dicséretes kivételek Királydaróc és Szaniszló. Királydarócon presbiteri határozat értelmében minden házasulandó párt teljes bibliával s minden konfirmandust ujszövetséggel ajándékoz meg az egyház. Szaniszlón 1932. novembertől 1933. ápriliséig 320 darab : biblia, zsoltár, traktátus jutott a hívek birtokába 3517 lei értékben. S jártnak néplapot 54 példányban. Beszélő és világító példa, hogy mit tehet az iratterjesztés érdekében egy lelkes és egy gyülekezet!

Szektáknak újabb előretöréséről nincs híradás, sőt azokban az egyházközségekben, ahol eddig némi eredményt értek el, egyre több teret veszítenek.

Legkedvezőbb s így legörvendetesebb jelentésemnek alább következő része, mely a lelkeszköri értekezletekre s az ezzel kapcsolatos belmissziói napok tartására vonatkozik. Az elmúlt év folyamán hét belmissziói nappal kapcsolatos lelkeszi értekezlet tartatott. Ezek közül a Gencs és Géresre való eljutásomat az idő és az út megakadályozta, de a többi öt összejövetelem személyesen megjelentem s így nagyobbrészt közvetlen tapasztalatokról számolhatok be. Az első lelkeszkörben két belmissziói nappal kapcsolatos lelkeszi értekezlet volt : Gencsen és Kismajtényban. Gencsen az egész napot betöltő program, hiterősítő, ismeretterjesztő előadások és a vallásos estély értékes lelki kincsekkel gazdagították a résztvevőket, s áldásos hatása, — mint a helybeli lelkes írja — később is meglátszott a gyülekezeten. Kismajtényban hasonló programmal a kerületi utazótikár és az egyházmegyei belmissziói előadó részvételével tartatott

lelkészi értekezlet és belmissziói nap, melynek emléke maradandó lelki élmény gyanánt vésődött ugy a lelkészek, mint a hivek szívébe. A második lelkészi körben három izben volt értekezlet és belmissziói nap : Szaniszlón, Irinyben, Érendréden. A szaniszlói gyülekezet részére rég nem látott megmozdulást és élénkséget hozott a lelki élet minden ágára kiterjedő, gondosan előkészített program ; s hatása alatt a belmissziói munka és hitélet hatalmas lendületet vett. Irinyben a gyülekezet apraja-nagyja kivette a maga részét a bőkezűen szórt lelki kincsekből, de különösen az ifjusági, presbiteri és nőszövetségi munka terén végzett mély szántást a belmissziói nap. Az érendrédi belmissziói nap műsorából kiemelkedett a gyülekezet összhangzatos éneklése, amely Szaleczki Miklós ig. tanító ügyszeretét és buzgalmát dicséri. Az érendrédi lelkészi értekezlettel egyidejűleg a köri tanítók is tartottak értekezletet s a belmissziói nap munkájába szakelőadásaikkal bekapcsolódtak. A harmadik lelkészi körben Királydarócon és Géresen volt belmissziói nappal kapcsolatos lelkészi értekezlet. Külön kell megemlékezni arról a kellemetes meglepetésről, mellyel Királydaróc szolgált, amelyről eddig azt hallottuk, hogy részint nem lehetséges, részint nem célravezető ilyen arányu munkába kezdeni ; s találtunk egy végtelenül hálás, lelkes, buzgó közönséget s egy feledhetetlenül boldog napot töltöttünk ott mindannyian. Maga az összejövétel megrendezése, a program keresztül vitele sem hagyott maga után semmi kívánni valót. Résztvettek az összes köri lelkészek, Gönczy Sándor esperes, dr. Nagy Sándor egyházmegyei gondnok. Gönczy Sándorné nagytiszteletű asszony, mint a nőszövetség egyházmegyei tagozatának elnöke és a belmissziói előadó. Ide vonatkozólag a helybeli lelkész rem tett ugyan jelentést, de a különböző kedvező jelekből azt következtethetem, hogy a belmissziói nap nagyban hozzájárult itt is a hitélet fellendüléséhez. Az viszont személyes tapasztalatom volt, hogy a lelkészek szilárd meggyőződést szereztek arra nézve, hogy ezeket az összejöveteleket lehetséges is, — minden felmerülő akadályok ellenére — de érdemes is megtartani s lelkes buzgósággal határozták el, hogy ezután évenként négyszer rendeznek lelkészköri értekezletet. A Géresre ösz-

szehevott lelkészi értekezlet a hóvihar miatt nem volt megtartható s a kitűzött program csak részben volt megvalósítható.

Ezek előrebocsátása után bátor vagyok a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés elé terjeszteni határozati javaslatomat, melyet az egyházmegyei belmissziói bizottság az ápr. 26-án tartott ülésén jóváhagyott.

1. Szerezzen érvényt a közgyűlés mult évi határozatának, miszerint a vasárnapi iskola vezetése lehetőleg a lelkész kezében legyen.

2. Tegye kötelezővé közgyűlés a gyermekistentiszteleteknek rendszeres, egy évben legalább hatszor való megtartását.

3. Utasítsa közgyűlés Csomaköz, Bere, Dobra, Dengeleg egyházközségeket, illetve ezeknek lelkészeit az ifjusági belmissziói munka rendszeres felkarolására és végzésére.

4. Hívja fel közgyűlés Csomaköz, Bere, Dobra, Dengeleg, Krasznaszentmiklós egyházközségeket, hogy a felnőttek között eddig folytatott belmissziói munkát tegyék széleskörűbbé és rendszeresebbé.

5. Rendelje el a közgyűlés Csomaköz, Bere, Dengelegen vallásos esték rendszeres bevezetését.

6. Hívja fel a közgyűlés az esperesi hivatal útján körlevélben a presbitercink figyelmét az új időknek új kívánalmaira, miszerint a jelen időkben a presbitereknek az egyházat nemcsak kormányozni kell s anyagi ügyeit jól rendben tartani, hanem kötelességük a templomba járásban, az urvacsorával való élésben, áldozatosságban jó példával előljárni s az egyházépítő munkába bekapcsolódni.

7. Hívja fel a közgyűlés Érkörtvélyes, Éréndréd, Gencs stb. szóval az olyan egyházközségeknek figyelmét, hol a belmissziói munka kellően előkészítette a talajt, hogy a világszerte áldásosan gyakorolt imahetek bevezetése által

a lelkimunka tovább vitelével próbálkozzanak. Ugyanezek az egyházközségek keressenek módot és alkalmat arra, hogy ifjaikat és leányaiukat az egyházmegyei és egyházkerületi belmissziói konferenciákra elküldhessék. Sokféle szempontból szükséges és érdemes áldozat ez, de legfőképpen azért, hogy ezuton megszűnik egy-egy lelkész és egyházközség belmissziói munkájának az izoláltsága s bekapcsolódik az egyetemes egyházi élet vérkeringésébe.

8. Utasítsa az e. m. közgyűlés — következőes maradvány mult évi határozatához — az e. m. számvevőszéket, hogy ne fogadjon el, illetve ne hagyjon jóvá olyan költségvetést, melyben iratterjesztés céljára a helyi szükségletnek és az egyház vagyoni viszonyainak megfelelő összeg nincs felvéve.

9. Az e. m. közgyűlés az értekezletekkel kapcsolatos belmissziói napok nagy jelentőségét és szép eredményét látva mondja ki újólá, hogy mindhárom lelkészi körben évi négy lelkészi, illetve tanítói értekezőlet tartása s azon az összes körli lelkészek, tanítók és belmissziói előadó megjelenése kötelező. Hogy a tanítók körli értekezőletének megfelelő előkészítése s a tanítóknak a belmissziói nap munkájába való érdemleges bekapcsolódása lehetséges legyen : a belmissziói napok, illetve körli értekezőletek tartásának időpontjáról és tárgysorozatáról tanítók is idejében értesítendőek.

Jelentésem tudomásulvételét s határozati javaslatom elfogadását kérve vagyok a Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlésnek aláztatos szolgája :

Andrid—Érendréd, 1933. április 20.

Gargya Géza

*lelkész, a nagykárolyi
egyházmegye belmissziói előadója.*

Egyházmegyei közgyűlés a belmissziói bizottság kimerítő jelentését tudomásul veszi s az előadói javaslatokat határozati erőre emeli.

11 szám. A szaniszlói egyházközség 1932. április 3-án Szabó Tibor nagykárolyi segédlelkészt választotta meg lelkipásztorává. A választás ellen felebbezés adatott ugyan be, de a tárgyaláskor az visszavonatván, az érmelléki e. m. időszaki bírósága, mint kiküldött bíróság 1150-1932. sz. végzésében az ügyet megszüntette. A választás tehát jogerőre emelkedvén, Szabó Tibor állását elfoglalta.

Egyházmegyei közgyűlésünk az érmelléki e. m. bíróság 1150-1932 sz. végzését, melyben Szabó Tibornak szaniszlói lelkésszé választását megerősíti, — tudomásul veszi.

12. szám. Szabó Tibor nagykárolyi s.-lelkész szaniszlói, Simon Imre csokalyi lelkész pedig csere útján, érdengelegi lelkésszé választatván, miután mind két választás megerősítést nyert.

Egyházmegyei közgyűlésünk Szabó Tibor szaniszlói és Simon Imre érdengelegi lelkészeket egyházmegyénkbe bekebelezi és munkájukra Isten gazdag áldását kéri.

13. szám. Számvevőszék 12 egyházközség : Bere, Börvely, Dobra, Domahida, Érkörtvélyes, Gencs, Iriny, Kaplony, Kismajtény, Krasznaszentmiklós, Szaniszló, Géres beérkezett vagyonleltárat „kisebb javítások és igazítások mellett“ megerősítésre ajánlja.

Egyházmegyei közgyűlésünk a vagyonleltárat megerősíti s felhívja a többi egyházakat is vagyonleltárunk beküldésére.

14. szám. Tárgyaltatott az E. T. II. t. c. tervezetre vonatkozó előadói javaslat.

A törvénycikk a legszebb és legszükségesebb paragrafussal kezdődik : idézi az Effézusbeliekhez írt levél 4. rész 11., 12. verseit.

Helyén való a 2. §. azon rendelkezése, hogy az átérő csak 2 évi próba idő után tehet különbözeti vizsgát s nyerhet alkalmazást. Ugyancsak helyes a segédlelkészi eskütétel, valamint a nőknek szószéki és liturgiális szolgálaton kívül más szolgálatra való alkalmazása.

Megengedhető volna, hogy a II. lelkészképesítő le-tételéhez az I. vizsga után csak 3 év elteltével legyen szükséges az e. k. gyűlés engedélye.

Szép és felemelő a II. vizsgát tett lelkészeknek a vizsga utáni kerületi gyűlésen történő felszentelése.

Az 5. §.-ba felveendő volna a felsorolásba a táborig és helyettes lelkész is. Az 5. bekezdés utolsó sorában a „csak“ szó ezzel volna helyettesítendő: „első sorban.“

A 7. §. 1. első sorába „egyén — a lelkészi“ szavak közé beveendő volna: „felhívás ellenére.“

Fontos és szükséges újítás van a 14. §.-ban, t. i. az egyházkerületi gyűlés által kijelölt egyházakba csak 5, illetve 6 évi gyakorlattal bíró lelkészek választhatók.

A 15. §. a) pontja így volna módosítandó: „Az esperesi engedély vétele után adott elfogadó nyilatkozattal.“

A 20. §.-ban „15 nap múlva“ ezzel helyettesítendő „15 nap alatt.“

A 21. § pótlandó volna ezzel: „Fentiek figyelembe vétele mellett kizárandó az is, aki a 15. §. a, b, c, d, e, pontjaiban felsorolt üresedési esetekben a megüresedés jogerőre emelkedése és tényleges megtörténte közötti időben, vagy aki (f) 24 órával a lelkész eltemetése után megjelenik a gyülekezetben.

A „legfeljebb 15 nap“ helyébe „legkésőbb 15 nap“ teendő. A bemutatkozó szolgálat lehetősége és körülírása kívánt és természetes újítás.

A 22. §.-ban a presbitériumi jelentés vétele után az esperesi felszólítás határideje is állapíttassék meg 8 napban.

A 23. §. 4. bekezdésében e kifejezés: „ami a választói névjegyzék alapján nyomban megállapítandó“, helyettesítendő a régi szöveggel: „a meghívást ellenzők jelenlétét és választói jogosultságát a választói névjegyzék alapján nyomban meg kell állapítani.“

A gyülekezet érdekeit védik és segítését célozzák a 27-29. §.-ok, a pályázók közül való hivatalos jelölés-sel. A 28. §. 4. bekezdésében a „sem-sem“ kötőszavak „akár-akár“ szavakkal helyettesítendők. A 29. §. 3. bekezdés 1. sorában eme szavak után: „hármát jelöl“, be-veendő ez: „de többre is jogosult.“

A 36. §. 5. sorába eme szavak után : „jelenlevő választó kéri,“ beveendő a 23. §. 4. bekezdésében (a meghívásnál) javasolt szöveg.

A 41. §. 3. bekezdésébe e szavak után : „az összes iratokkal,“ beveendő : „és szavazó lapokkal.“

Hiánypótlók a választás jogának átszállását és átruházását elrendelő 43-44. §.-ok.

Korszerű és körültekintő rendelkezéseket tartalmaznak a lelkészek áthelyezéséről szóló 51-59. §.-ok.

A 60. §.-ban logikus, hogy a választást megfélebezheti a választókon kívül a presbitérium és az ügyész is.

A 64. §. a) pontjában „követték el“ helyett e világosabb kifejezés teendő : „bizonyultak be és így.“

A megtorló intézkedéseket elrendelő 66-73. §.-okban sok új és üdvös rendelkezés van, de a fix összegek helyett, helyesebb volna a birságoknak maximumát és minimumát jelölni meg.

A 74. §. 2. bekezdésének eme szavai elé : „véleményes javaslatára beiktatandó volna ez : „a presbitérium meghallgatása után tett “

A 79. §. szerint s.-lelkészeket a püspök nevezi ki. Óhajtható volna, hogy a püspök csak alkalmazza a segédlelkészeket, s elhelyezésük módozatait egyházkerületi szabályrendelet állapítsa meg.

A 80. §.-ból kihagyandók e szavak : „ajánlatára a püspök“, t. i. a helyettes lelkész alkalmazása meghagyandó az esperes hatáskörében.

Egyházmegyei közgyűlés a II. t. c. tervet vonatkozó javaslatot elfogadja s azt az egyházkerületi közgyűlés elé felterjeszteni határozza.

15. szám. Egyházmegyénk 1924. április 24-én tartott közgyűlése 10. sz. határozatával kötelezőleg elrendelte az egyházfegyelemnek minden egyházközségben leendő bevezetését, a közgyűlés által 1—10 pontban megállapított szabályzat alapján. Ez a határozat megvalósítható nem volt, miután Egyházkerület kimondotta, hogy az egyházfegyelem kérdésében bevárando a zsinat döntése.

A zsinat elnökségének, — mindkét egyházkerület óhajának sürgető megnyilatkozása alapján — tett előter-

jesztését elfogadva, az 1932. novemberi ülésén zsinatunk a következő határozatot hozta :

— „az egyházi törvénykezés keretében, bírósági uton gyakorolt és gyakorolható egyházi fegyelmezés mellett, melynek elsősorban az igazságszolgáltatás és megtorlás a célja, feltétlenül szükség van az egyházi tisztviselők és egyházi tagok életének evangéliumi értelmű fegyelmezésére is, amelynek célja az anyaszentegyházban a külső és belső rend, a lelki egység, a hitbeli és erkölcsi tisztaság megőrzése és fenntartása s az egyház mindenirányu önvédelmének biztosítása. Ez a fegyelmezés természeténél fogva részben megelőzi az egyházi törvénykezést, részben azzal együtt halad, egyes fokokon pedig abba belekapcsolódik.

Ennek megállapítása után utasítja a zsinat az egyházi törvénykezéstről szóló törvénycikk tervezetének elkészítésére kiküldött bizottságot, hogy az egyházi fegyelmezés mikéntjét és annak módozatait úgy a törvénykezést megelőző, mint azzal együtt haladó és összekapcsolódó vonatkozásaiban a törvényjavaslatba dolgozza bele és — az egyházmegyék és autonóm intézetek véleményének bekérése és figyelembe vétele mellett — a lehető sürgősséggel terjessze a zsinat elé.“

Figyelemmel arra, hogy a törvénykezési bizottság munkálata még máig sem volt előkészíthető és nincsen remény arra, hogy a jövő évben tartandó zsinati ülészen a törvénykezési javaslat és annak keretében az egyházfegyelmezés letárgyalható legyen. Másfelől figyelembe véve azt, hogy egyházaink belső élete, az állandósult gazdasági válság által hivatkozott soraiban vészes ragályként terjedő szélsőséges eszmék hatása alatt úgy szólna napról-napra mind nagyobb veszélynek van kitéve. Mindezeknél fogva a megbillent lelki egyensúly helyreállíthatásának egyetlen hatásos eszközét csak abban látja közgyűlésünk, ha az egyházfegyelmezés gyakorlásának lehetősége sürgősen életbe lép.

Ezen halaszthatatlan közérdekre tekintettel, Isten országa építésének biztos bázisát megtalálni közgyűlésünk kötelességének tekintvén, kimondja, hogy az 1924. ápr. 24-iki közgyűlés

10. sz. határozatával életbe léptetett egyházfegyelmi szabályzatot újból elfogadja, megerősíti s ahoz a következő 11-ik pontot hozzáadni rendeli :

11. §. Az egyháztagok fegyelmi ügyében az eljárás folyamatra tételét előzetes eljárás előzi meg :

a) négy szemközti figyelmeztető intés a lelkipásztor részéről,

b) ennek megisméltése a lelkipásztor által az egyházközségi bíróság két tagjának jelenlétében.

Csak ezeknek az intéseknek sikertelensége esetén vihető az ügy bíróság elé, mely az 1—10 pontok szerint jár el és hoz ítéletet.

Jelen határozat az egyházkerület megerősítése alá terjesztetik s annak megtörténte után haladéktalanul végrehajtandó és mindaddig életben marad, míg a zsinat által e tárgyban megalkotandó törvény életbe nem lépett, amely időponttal ennek hatálya automatikusan megszűnik.

16. szám. Az elmúlt esztendőben megalkotott egyházmegyei szabályrendelet hasznos beruházásra és özvegyi csonka évre vonatkozó paragrafusainak kibővítése szükséges lévén,

közgyűlésünk a módosítás keresztülvitelére esperes elnöklete alatt három tagu bizottságot küld ki.

17. szám Egyházmegyénk belhivatalnokainak az aránylag rövid idő alatt történő kicserélése folytán az esperesi nyilvántartásban hiányosak lévén családi és szolgálati adataik,

közgyűlésünk határozatilag kimondja, hogy belhivatalnokaink családi és szolgálati viszonyaikról törzslapokat tartoznak kiállítani a II. t. c. tervezet 12. §.-ának rendelkezései szerint.

18. szám. Olvastatott a 21-k-1932. sz. e. k. határozat a tanítói díjlevelek értékelése tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlés a kerületi határozatot tudomásul veszi, de kibővíti azon elvi határozattal, hogy a tanítói természetbeni javadalmak vidékenként eltérő értéke miatt az egyházat és javadalmas tanítót utasítja a díjlevél 1932. polgári évi értékelésére. Elrendeli az értékelésnek esperesi hivatalhoz 10 nap alatt való beküldését s a vitás esetek felülbíráásával megbizsa a tanácsbírói kart.

19. szám. Tárgyaltatott a törvényi ref. egyház presbitériumának a lelkészi díjlevél megállapítására vonatkozó 1933. évi január hó 25. napján tartott gyűlésének 4. és az 1933. évi április hó 9-én tartott gyűlésének 3. sz. határozata, mely szerint a törvényi presbitérium nem hajlandó kiállítani az elhunyt lelkész által 1896 óta zavartalanul használt tényleges javadalmat magába foglaló lelkészi díjlevelet, arra való hivatkozással, hogy az elhunyt lelkész által használt javadalom nem foglaltatik benne az érvényes díjlevélben s így a lelkészi javadalmat az 1933. jan. hó 25-én tartott presbitéri gyűlés 4. sz. határozata értelmében a következőképpen állapítja meg: 1. 80 köből tiszta buza, 20 köből rozs; 2. 5 öl tűzifa; 3. 32 kat. hold szántóföld; 4. a paróchiális után 1 kat. hold 350 négyszögöl házikert és telek.

A presbitérium határozata az érvényben levő tényleges lelkészi javadalmat nagy mértékben megcsonkítja; így a 10 öl fa helyett csak 5 öl tűzifát vesz fel, s a telekkönyvben felvett s ténylegesen a lelkész javadalmát képező 22 kat. hold, 656 négyszögöl szántó és 18 kat. hold, 1086 négyszögöl lápi földből, tehát összesen 41 kat. hold, 142 négyszögöl szántóföldből csak 32 kat. hold földet akar adni a lelkésznek, s ebben a 32 kat. hold földben a 612 négyszögöl szőlőföld is bentfoglaltatik.

Igaz ugyan, hogy a tényleges lelkészi javadalmat magába foglaló díjlevél nem található, de úgy az 1858 aug. hó 1. napján kelt, s néhai Hajós Nagy András által, valamint az 1895 szept. hó 14. napján kelt, s esperes által is láttamozott néhai Havas Gyula lelkész részére kiállított díjlevél 2. pontja alatt 10 öl tűzifa; a 3. pont alatt lápi széna váltságba, előbbi díjlevélben 35 frt. és

45 kr., utóbbiban 21 frt. és 24 kr. szerepel. A 4. pont alatt 24 köblös szántóföld, s ebből őszi vetés alá 2 köblöst az egyház szántat ugar és vetés alá; utóbbi díjlevél szerint 4 köblöst ugaroltat. Az 5. pont alatt 8 embervágó kaszáló, melyet az egyház vágat, felgyűjtett és behordat. Ezeket a természetbeni szolgálmányokat a presbitériumi határozat kihagyja akkor, amikor hivatkozik arra, hogy a díjlevélben foglalt javadalmat kiszolgáltatja.

Ugy a becsatolt díjlevelekből, valamint a telekkönyvi másolatból a presbitérium díjlevélcsonkítási szándéka állapítható meg, amit az E. T. I. t. c. 115 §-sa határozottan megtilt.

Az agrárkisajátítás a lelkészi javadalmat nem érintheti, s az egyházat ért károsodás azt nem csonkíthatja.

Egyházmegyei közgyűlés az előadói javaslatot, mely a tényleges lelkészi javadalmat magában foglaló lelkészi díjlevél kiállítására kívánta kötelezni a börtvényi presbitériumot, névszerinti szavazással elveti, s 23 szavazattal 6 szavazat ellenében megengedi, hogy a telekkönyvben felvett 18 kat. hold és 1086 négyzetölköle lelkészi javadalmat képező lápi földből csak 10 kat. hold vétessék be a lelkészi díjlevélbe.

20. szám. Ottmayer Gyula kismajtényi tanító az 1932. évi fizetése összegének egyházmegyei közgyűlés által való megállapítását kéri.

Közgyűlés utasítja kérvényező tanítót és egyházat, hogy a 18-1933. sz. egyházmegyei határozat szerint járjanak el.

21. szám. Tárgyaltatott Horváth Pál csomaközi h. lelkész felebbezése a betei lelkészi állásra meghívását kérő egyháztagnak nyilatkozatának mellőzése miatt.

Előadói javaslat szerint, mivel a felebbezésben nemcsak panasz, hanem súlyos vád is van: részrehajlás és felületesség vádja, — az ügy a bíróság hatáskörébe teendő, mert vizsgálat elrendelése a hivatali tekintély megvédése végett is szükséges.

Felebbező kéri felszólalásában, hogy az ügy terjesztessék fel az egyházkerülethez.

Egyházmegyei közgyűlés azonban az ezzel kapcsolatban elhangzott 39-1933. sz. alatti ügyészi indítvány letárgyalása után az ügyet lezártak tekintik.

22. szám. Az érdengelegi egyház egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti a vonatkozó 72—1932. sz. presb. határozattal és az 1879-ben kiállított díjlevél másolatával együtt, ujonnan 4 példányban kiállított, s a presbitérium minden tagja által aláírott lelkeszi díjlevelét.

Díjlevél csonkítás nem forogván fenn, egyházmegyei közgyűlés a szabályszerűen kiállított díjlevelet jóváhagyja. Elrendeli a jóváhagyási záradék rávezetését és megerősítés végett az egyházkerülethez való felterjesztését.

23. szám. A berei egyház beterjeszti a vonatkozó 5-1932. nov. 16. sz. presb. határozattal és az 1926. május 6-án jóváhagyott díjlevéllel együtt, ujonnan 4 példányban kiállított, s a presbitérium tagjai által aláírt lelkeszi díjlevelet.

Egyházmegyei közgyűlés, — mivel díjlevél csonkítás esete nem forog fent, — a szabályszerűen kiállított díjlevelet jóváhagyja. A jóváhagyási záradék rávezetését és megerősítés végett az egyházkerülethez való felküldését elrendeli.

24. szám. A krasznaszentmiklósi egyház Váry Imre ideiglenesen választott kántornak a vonatkozó 4-1932. sz. presb. határozat és az e. k. által megerősített díjlevél 3 drb. másolati példánya beterjesztésével véglegesítését óhajtván, állásában megerősítését kéri.

Egyházmegyei közgyűlés a véglegesítésre vonatkozó presbitériumi határozatot feloldja és presbitériumot az okmányok felterjesztésének a Népiskolai szervezet 119. §. szerinti végzésére utasítja.

Ugyanis a választási jegyzőkönyvben állapítottassanak meg a következők: Szabályosan

hivatott-é egybe a gyűlés? Határozatképes-e? Felolvastatott-e az iskolaszék előterjesztése? Miképpen történt a választás? (közfelkiáltás, titkos- nyit t szavazás, sorshuzás.) Történt-e ellene felszólalás, vagy megnyugodtak a jelenlevők az eredményben?

Végül: felterjesztendők a megválasztott okmányai és kántor választásnál figyelembe vevendő az E. T. I. t. c. 131. §. is.

25. szám. A szaniszlói egyház beterjeszti 5 példányban, szabályszerűen kiállított kántortanítói új díjlevelét, jóváhagyás végett.

Egyházmegyei közgyűlés a csatolt 1916. évi március 19-én kiállított és egyházkerület által is megerősített díjlevelen csonkítást nem lát, így az új díjlevelet jóváhagyja. Elrendeli a jóváhagyási záradék rávezetését és az egyházkerülethez megerősítés végett felterjesztését.

Stóla nem számítandó be az egyházkerület által megállapított fizetési összegbe.

26. szám. Tárgyaltatott Szikszay Dénes szaniszlói kántortanító felebbezése a 36-1933 sz. presb. határozat ellen a kántortanítói új díjlevel kiállítása ügyében.

Egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy a szaniszlói egyház legutóbbi szabályszerű kántortanítói díjlevele 1916-ban állított ki, s erősített meg. Az 1928. évi pályázati hirdetés nem alapszik díjlevelen, a fizetésemelést presbitérium egyházon kívüli jövedelemhez, s feltételhez kötötte, így a most kiállított kántortanítói díjlevelben csonkítás esete nem forog fenn.

A tanítói díjlevelek kiegészítését egyházkerületi határozat rendelte el, de a legutóbbi 21-k-1932. sz. egyházkerületi határozat alább szállította a tanítói fizetés kötelező minimumát.

Ezek alapján egyházmegyei közgyűlés a felebbezést elutasítja.

27. szám. Szikszay Dénes szaniszlói kántortanító megfelebbezi presbitérium határozatát a kántortanítói díjlevél ügyében.

Egyházmegyei közgyűlés a felebbezést érdemileg nem tárgyalja, mert a szaniszlói egyház által időközben kiállított kántortanítói új díjlevél 25-1933. sz. egyházmegyei jóváhagyása valamint a 26-1933 sz. alatti felebbezés letárgyalása a panaszt kimerítették.

28. szám. Kovács Károly szaniszlói presbiter nyolc társával megfelebbezi presbitérium határozatát a kántortanítói díjlevél ügyében.

Határozatot lásd a 27-1933. sz. alatt.

29. szám. A szaniszlói egyház 50.000 lei egyházfenntartó alapjának kölcsönvételéhez egyházmegyei közgyűlés engedélyét kéri.

Egyházmegyei közgyűlés, — mivel az alap felhasználása építkezés miatt vált szükségessé, — a kölcsönt engedélyezi, kötelezván az egyházat, hogy a tőkét részletekben 10 év alatt fizesse vissza az alapnak.

30. szám. A gencsi egyház beterjeszti jóváhagyás végett szabályszerűen kiállított kántortanítói díjlevelét.

Egyházmegyei közgyűlés a mellékelt 1919. évi díjlevél szerint csonkítást nem lát, s a 4 példányban kiállított díjlevelet a mellékelt iratok alapján jóváhagyja. Elrendeli a jóváhagyási záradék rávezetését s megerősítés végett az egyházkerülethez felterjesztését.

Végül utasítja egyházat, hogy a 21-k-1932 sz. egyházkerületi határozatot figyelembe vegye.

31. szám. Dancs Sándor gencsi kántortanító díjlevél csonkítás miatt megfelebbezi a presbitérium 3-1933. sz. határozatát, kéri az újonnan kiállított kántortanítói díjlevél megsemmisítését.

Egyházmegyei közgyűlés az 1919. február 9-én kiállított kántortanítói díjlevél értékét az új díjlevélben megcsonkítva nem látja. A közbe

eső évek alatt történt díjlevélértékeléseknek és fizetési kiegészítéseknek egyházkerületi határozaton nyugvó változtatása az eredeti díjlevelet nem érintette és nem érinti.

A gencsi kántortanítói díjlevél javult, mert a változó összegű fizetési kiegészítés egy része helyett, mint állandó tételek állítottak be: 12 kat. hold agrárföld, 25 köböl buza és 12 köbméter tűzifa.

Fentiek alapján egyházmegyei közgyűlés a felebbezésnek helyt nem ad.

32. szám. Tárgyaltatott a királydaróci egyháznak az állammal folytatott iskola-peres ügyében egyházkerülethez terjesztendő kérvénye a perköltség tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlés a királydaróci egyház kérését, mint méltányos kérést, a vonatkozó 48—1932. sz. presb. határozattal, pártolólólag terjeszti fel az egyházkerülethez.

33. szám. A királydaróci egyház az 1932. évre rendkívüli kiadásainak fedezése végett 14-1932, és 47-1932. sz. szabályszerű presb. határozatokban a lelkészi fizetésen felül megmaradó magtári buza-kamat értékesítésére, valamint egyházmegyei közgyűlésünk által 13-1927. sz. a. megerősített adókulcsa alapján rendkívüli buzaadó kivetésére jóváhagyást kér.

Egyházmegyei közgyűlés a királydaróci 14-1932, és 47-1932, sz. presb. határozatokat az E. T. I. t. c. 10 §. g) pontja és a III. t. c. 16. §. alapján jóváhagyja.

34. szám. Bartus Jenő kismajtényi lelkész annak megállapítására kéri egyházmegyei közgyűlést, hogy az egyházi pénzdót fizető fiatal, vagyontalan házasok tartoznak-e terménybeli párbért fizetni.

Az E. T. III. t. c. 13 §.-ának 3. bekezdése szerint, akik házasság útján külön családot alapítanak, egyházi adót tartoznak fizetni. Mivel közgyűlés feltűnő aránytalanságot lát abban, hogy a fiatal házasok, ellentétben a zsellérekkel, termény nélkül fizessenek pénzdót, s mi-

vel az egyházi adó a III. t. c. 2. §.-a értelmében a fentálló törvényes gyakorlat szerint és a díjlevelek alapján : terményben, szolgálmányokban és készpénzben történhetik, egyházmegyei közgyűlés utasítja a kismajtényi egyházat, hogy a zsellérek terménybeli adóját rója ki a vagyon-talan, fiatal házasokra is.

35. szám. A krasznaszentmiklósi egyház költségvetési hiánya fedezésére, szabályszerű presb. határozatban kéri — egyházmegyei közgyűlés múlt évi utasítása alapján — a rendkívüli terményadó kivetés jóváhagyását.

Egyházmegyei közgyűlés a rendkívüli terményadó kivetését egy évi időtartamra, a 6-1922. sz. presb. határozatban megállapított kulcs szerint, az E. T. III. t. c. 16. §.-a alapján jóváhagyja.

36. szám. Az irinyi egyház ideiglenes kölcsöne 78 ezer 500 lei összegű maradványára nézve — az egyházmegyei elnökség jóváhagyásának birtokában — egy évi meghosszabbítást bejelent.

Egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy az ideiglenes kölcsönök felvételét két ízben kimondó presb. határozatokból (43-1929 sz. 50 ezer lei ; 49-1929. sz. 80.000 lei) hiányzik az E. T. I. t. c. 43. §. 2 bekezdésében előirt névszerinti szavazás. Továbbá a kölcsön felvétel csak egyházmegyei elnökség hagyta jóvá 1538-1929. sz. alatt, de az egyházmegyei közgyűléshez be nem jelentetett. (E. T. I, t, c. 15. §. d) pont.)

A meghosszabbítást kimondó 59-1932. sz. presb. határozat azonban törvényes rendelkezések szerint történt, a felvett 130 000 leiből már csak 78.000 lei áll fenn, s ezen kölcsönmaradvány fenntartását egyházmegyei elnökség 1009-1932. sz. alatt jóváhagyta, ezek alapján egyházmegyei közgyűlés az I. t. c. 15. §. d) pontja értelmében az elnökség jóváhagyását egy évi időtartamra tudomásul veszi.

37. szám. Tárgyaltatott Rozsnyai Ferenc kaplonyi lakos az egyháztól felvett kölcsönének ügye.

Egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy a kölcsön adása szabályosan történt, s kölcsönvevő a gazdasági viszonyok miatt lett fizetéképtelenné. Egyházmegyei közgyűlés kötelezi tehát egyházat, hogy jogait a kötvényt aláíró kezesekkel szemben érvényesítse.

38. szám. Veress Kálmán irinyi lelkész a lelkészi kertben 35, a szőlőskertben 8 drb. gyümölcsfát ültetett (á 50 lei). E hasznos beruházásra kéri egyházmegyei közgyűlés megállapítását.

Egyházmegyei közgyűlés a csatolt 10-1933 sz. presb. határozat alapján fenti hasznos beruházást megállapítja és azt Veress Kálmán irinyi lelkész javára az egyházmegyei szabályrendelet szerint az utódláskor található értékben elismeri.

39. szám. Tárgyaltatott egyházmegyei ügyésznek a 21-1933. számhoz fűződő, különben azon önálló indítványa : szólítsa fel közgyűlés Horváth Pál csomaközi h. lelkészt nyilatkozattételre, mi része van a Szatmármegyei közlöny 7, 8. számaiban megjelent cikkek megírásában, melyek a berei lelkészválasztással kapcsolatban esperes személyére és hivatali ténykedésére sértő tendenciával irattak. Egyházi tisztviselő esetében fentforognak itt az I. t. c. 34. §. A) 3, 4, 5. pontok fegyelmi vétségei Indítvánnyal ügyész kettős célt kíván elérni : megvédeni az esperes hivatali méltóságát és tisztázni Horváth Pál h. lelkészt a gyanu alól.

Horváth Pál lelkész kijelenti, hogy nincs érdekében a kérdést szőnyegen tartani ; a hírlapi cikkek adatait ő szolgáltatta, de a sértő kifejezések nem tőle származnak. Amennyiben pedig a közvélemény neki tulajdonítja a sértéseket, — mivel ő benne ilyen tendencia nem volt — azokért bocsánatot kér.

Ezek után ügyész elejtve a fegyelmi eljárásra teendő vádat, egyházmegyei közgyűlés

az ügy békés elintézését örömmel veszi tudomásul.

40. szám. Tárgyaltatott a géresi egyház presbitériuma 1933. évi április 8-án hozott 3. sz. határozatának jóváhagyása a gőzmalom eladása, s 10 kat. hold föld vétele ügyében.

Egyházmegyei közgyűlés a géresi ref. egyház presbitériumának a géresi 113 sz. betétben 284 és 285. helyrajzi szám alatt foglalt ingatlanoknak a rajta levő ház, gőzmalom és gazdasági épületeknek 10 kat. hold jó minőségű földért leendő eladására vonatkozó határozatának jóváhagyása tárgyában mielőtt határozatot hozna, az összes iratokat visszaküldi a géresi ref. egyház presbitériumának azzal, hogy az adás-vételi szerződés minden egyes pontjaira külön névszerinti szavazást fogantossin és e presbitériumi gyűlésről felveendő jegyzőkönyvbe a szerződést pontonként vegye be és minden egyes pontnál névszerint nevezze meg a presbitereket, hogy kik szavaztak „igen“-nel és „nem“-mel.

Amennyiben pedig a géresi presbitérium rövid idő alatt pótolni fogja a hiányokat, Egyházmegyei közgyűlés felhatalmazza elnökséget, hogy a szerződést egyházmegyei záradékkal lássa el és az iratoknak végleges jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjesztése tárgyában intézkedjék

41. szám. Tárgyaltatott a domahidai ref. egyház presbitériumának kérése az iskola alapot képező 8 magyar (6 kat.) hold föld eladása ügyében.

Egyházmegyei közgyűlés a domahidai egyház presbitériumának 1932. nov. 2-án 57-1932 sz. a. szabályszerűen hozott határozatát, mely a domahidai 58 számú betétben A†2. sor és 741. hr. szám alatt felvett egyházi javadalmat képező, Csonkás dűlőbeli szántóföldből 6 kat. hold területnek, mely a becsatolt vázrajzon 741-2 hr. szám alatt van megjelölve, — eladja 40 ezer lei vételárért Nagy László és neje Kun

Piroska domahidai vevőknek, — jóváhagyja és utasítja a presbitériumot, hogy a vételárat fennálló iskolaépítési tartozása törlesztésére és annak kamatai fizetésére fordítsa.

Ezen határozat az E. T. I. t. c. 67 §. a) pontja szerint végleges megerősítés végett felterjesztendő a egyházkerülethez.

42. szám. Tárgyaltatott Szilágyi Kálmán érendrédi lakosnak az érendrédi presbitérium 1932. év. december hó 21-én hozott határozata ellen beadott felebbezése.

Az egyházmegyei közgyűlés az érendrédi ref. egyház presbitériumának az 1932 év december hó 21-én hozott 6. számú határozatát a presbitérium felelősségének (az egyházalkotmányról és szervezetről szóló I. t. c. 46 és 47 §§.-ai) teljes fenntartása mellett — helyben hagyja, Szilágyi Kálmán érendrédi lakos felebbezését — elutasítja

Indokok :

Az egyházmegyei közgyűlés az iratokból megállapítja, hogy az érendrédi ref. egyházközség megvásárolt 1929-ben Szilágyi Kálmán érendrédi lakostól egy belsőséget és ennek vételárából 117.593 leit kifizetett, míg a vételár hátralékot 1930. év január havában kellett az egyháznak kifizetni.

Ezen kötelezettségének az egyház nem tudott eleget tenni és így Szilágyi Kálmán és az érendrédi egyház között az a megállapodás jött létre, hogy a vétel visszamegyen és Szilágyi Kálmán a felvett 117.593 Lei vételár-részletből 1933. év január 1-ig köteles visszafizetni 40 ezer leit és az ezen ideig járó 11.930 lei kamatot. A még fennmaradó 77.593 lei tőke hátralékot és ennek 1933. év november 1-ig esedékes kamatait 6.466 leit, összesen 84.059 leit 1933. év november 1-én köteles visszafizetni. Köteles e tartozásról Szilágyi Kálmán az ő és felesége, valamint Csiha Sándor és felesége aláírásával ellátott váltót adni az érendrédi

ref. egyháznak. Ezen felül ezzel egyidejűleg bekebeleztetési felhatalmazást kell adnia a még ki nem fizetett tőke, kamat és költségekre, megjegyezvén, hogy ezzel a felhatalmazással csak abban az esetben fog élni az egyház, ha arról győződik meg, hogy a Szilágyi Kálmán ingatlana a 178.000 lei betáblázott adósságon felül tul volna terhelve, vagy újabb ingatlan eladás esetén a kölcsön-összegnek biztosítása veszélyeztetve volna.

Az 1932. év december hó 21-én tartott presbiteri gyűlésen jelenlevők, igen'-nel szavaztak.

Ezen fent részletezett presbiteri határozatot támadta meg felebbezéssel Szilágyi Kálmán érendrédi lakos és kéri, hogy az általa még vissza nem fizetett 77.593 lei tőkét ne 1933 év november hó 1-ig legyen köteles visszafizetni, hanem 5 év alatt és ne 10 %-os kamattal, hanem 5 %-os kamattal és hogy a tőkekamat adót az egyház fizesse.

Kérelmét azzal támogatja, hogy birtokának egy részét eladta 1929. év február 25-én, a szerződés szerint 1931. év július 10-én 100.000 leit, 1932. év január hó 20-én 100 000 leit és a még fennmaradó vételhátralékot 1933. év január hó 10-ig kellett volna megkapnia. Vevő azonban nem fizetett, mikor megszavazták a konverzióról szóló törvényt, tartozását bejelentette konverzióra és most sem fizet. Egyébként is ezidőszerint az egész világon mindenki halasztást kér — tehát nem vállalhatja a maga részéről sem az 1933. év november 1-i fizetést, hanem kéri, hogy részére is haladék adassék, hogy ez összeget 5 év alatt 5 %-os kamatokkal fizethesse vissza és hogy a tőkekamat adót is egyházközség fizesse.

Ezen tényállásból az egyházmegyei közgyűlés megállapítja, hogy Szilágyi Kálmán érendrédi lakos még 1929-ben kapta az érendrédi ref. egyháztól a 117.593 leit, mint egy belsőség kialakított vételár részletét. Amikor a

vétel visszament, köteles volt a kapott vételár részletet visszafizetni. Ezt elmulasztotta, miért az érendrédi ref. presbitérium 1932. év december 21-én tartott presbiteri gyűlésen meghozta a törvény keretén belül, a helyi viszonyok tökéletes ismerete mellett határozatát, mely teljes mértékben fedi úgy a jog, mint a méltányosság kívánalmait: — miért is azt helybenhagyni és Szilágyi Kálmán felebbezését el kellett utasítani.

43. szám. Tárgyaltatott Török Imre nagykárolyi ref. egyháztág felebbezése a nagykárolyi ref. egyháztanácsnak 1932. évi augusztus hó 20-án kelt 73. sz. presbiteri határozata ellen, mellyel presbiterre történt megválasztásának el nem fogadása miatt 1000 lei felmentési díj fizetésére lett kötelezve.

Egyházmegyei közgyűlés a felebbezésnek helyt ad, Török Imre nagykárolyi egyháztagot a presbiteri tisztség viselése alól felmentési díj fizetés kötelezettsége nélkül felmenti, mert az E. T. I. t. c. 110. §.-ában foglalt felmentési díj fizetése nélkül való felmentési okot látja fennforogni felebbezőnek azon állításában, hogy italméréssel egybekötött füszerüzlete idejét annyira leköti, hogy presbiteri kötelességének eleget nem tehet.

44. szám. Tóth Elek nyug. pályafelvigyázó, nagykárolyi ref. egyháztág irásban felebbezést adott be a nagykárolyi egyháztanács 300-1932. sz. alatt hozott határozata ellen, azért, hogy a presbiteri tisztség viselésének kötelezettsége alól felmentessék és a presbitérium által terhére megállapított felmentési díj megfizetési kötelezettsége alól felmentessék.

Egyházmegyei közgyűlés a felebbezésnek helyt ad és Tóth Elek nagykárolyi ref. egyháztagot presbiteri tisztség viselése alól felmentési díj kötelezettsége nélkül felmenti, mert az E. T. I. t. c. 110. §.-ában foglalt okot fennforogni látja azáltal, hogy felebbező már 3 és fél évig teljesített presbiteriszolgálatot és 69 évet betöltött.

45. szám. Az irinyi ref. egyház lelkésze beterjeszti a presbitérium 1932. év június hó 19-én tartott gyűléséből azt a határozatot, mellyel G. Barabás Józsefet a presbiteri tisztség viselésének kötelezettsége alól csak arra az esetre menti fel, ha ezért 1000 lei felmentési díjat fizet és kéri, hogy ezen határozatnak végrehajthatósága állapíttassék meg és mondassék ki.

Egyházmegyei közgyűlés G. Barabás József irinyi ref. egyháztagnak a presbiteri tisztség alól leendő felmentésére vonatkozó iratokat hiánypótlás végett visszaadja, mert megállapítja közgyűlés, hogy a felterjesztő jelentésből, de a presbitérium említett 41. sz. határozatából sem tűnik ki, hogy G. Barabás József irinyi egyháztagnál az E. T. I. t. c. 110. §-ában meghatározott, a felmentést díjfizetés nélkül is biztosító okok bármelyike is fenn nem forog; — és mert a presbitérium említett határozata és az ezt kísérő lelkészi kioktató levél az iratok között van, miből az állapítható meg, hogy ezen határozat G. Barabás Józsefnek kézbesítve nem iett, miért ezen határozatnak törvényes következményei G. Barabás Józseffel szemben nem állapíthatók meg, — miért G. Barabás József irinyi lakos részére az említett presbiteri határozat szabályszerű kikézésének szüksége fennáll, kézbesítő íven a kézbesítés napja feljegyzendő és amennyiben a törvényben előírt 15 napi határidő alatt a presbiteri tisztség alól való felmentést megtagadó és felmentési díjfizetésére kötelező presbiteri határozatot törvényes időben megfeleltette, — az ügy csak ez esetben tartozik az egyházmegyei közgyűlés hatáskörébe.

46. szám. Tárgyaltatott a gencsi presbitérium 4-1932. sz. törvény ellenes határozata.

Egyházmegyei közgyűlés a gencsi presbitérium 1932. július 24-én hozott 4. számú határozatát, mivel az az E. T. mellőzésével hozott, — feloldja, illetve megsemmisíti.

47. szám. Tárgyaltatott a királydaróci egyház azon kérelme, mely szerint egyház az alapoktól kölcsönvett összeg kamatainak törlését és a kamatláb 7 százalékra leszállítását kéri.

Egyházmegyei közgyűlés Királydaróc kamattörlési kérését elutasítja, azzal az indoklással, hogy a kamatok ilyenképpen felhasználása az alapok rendeltetésének és céljainak nem felel meg. A kérés másik részét, hogy t. i. a kamatok a kölcsönvett összeg után 7 százalékra szállitassanak, teljesíthetőnek tartja egyházmegyei közgyűlés.

48. szám. A királydaróci egyház azzal a kéréssel fordul egyházmegyei közgyűléshez, hogy hagyja jóvá 40-1933. sz. presb. határozatát, melyben lelkész buza járandóságának, — 90 véka buzának — takarékmagtár kamataiból való fedezését mondja ki.

Egyházmegyei közgyűlésünk Királydaróc kérését teljesíti, miután már 17-1930. sz. határozatában intézkedett ebben a tárgyban, azt kötvén ki, hogy évenként bejelentendő presbitérium által a magtári buza felhasználása.

49. szám. Tárgyaltatott a géresi egyház kérelme, melyben egy 700 négyszögölnyi föld eladásának jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyűlésünk a kötött szerződést, illetve eladást jóvá nem hagyja, mivel az egyház nem tett eleget a törvényes formáknak. Utasítja tehát a géresi egyházat, hogy az ideiglenes adás-vételi szerződést terjessze fel egyházmegyei közgyűléshez.

50 szám. Tárgyaltatott a géresi egyház kérése az alapoktól kölcsönvett tartozás kamatainak elengedése tárgyában.

Egyházmegyei közgyűlés nem járulhat hozzá a géresi egyház kérelméhez, mert az egyházmegyei szabályrendelet világosan kimondja, hogy az alapok és alapítványok csakis eredeti céljukat szolgálhatják, s így sem az egyházfenntartási alap, sem az orgona alap kamata

nem használható fel más célra, mint amelyre az alap létesült.

51. szám. Tárgyaltatott a géresi egyház azon kérése, hogy behivatalnokait a buza takarékmagtár kamataiból fizethesse.

Egyházmegyei közgyűlés Géres kérését teljesíthetőnek találja, mert a mellékelt jkvi határozat szerint a takarékmagtár azzal a céllal létesült, hogy amikor a 400 köbölt eléri, a kamatok a behivatalnoki fizetésre fordíthatók; mivel a géresi takarékmagtár 1932. szeptember 1-én elérte a 409 köböl állagot, — egyházmegyei közgyűlés annak 25 százalékos kamatát megengedi az egyházi behivatalnokok fizetésére fordítani.

52. szám. Tárgyaltatott a csomaközi egyház misziói segélyügye. Az egyházkerületi közgyűlés 38-1932 sz. határozatában azt ajánlja, hogy Csomaköz a szomszédos Beréhez csatlakozzék társegyházként, mert a két egyház lélekszáma így sem éri el a 700-at. Ugyancsak e határozatban felhívja ismételten egyházmegyénket, hogy tegyen eleget az 157-1930. számú határozatnak, melyben a csomaközi egyházközség költségvetésének becsatolásával állapítsa meg, mennyi az egyház szükséglete, mit képes abból fedezni az egyházközség, a lelkesi fizetésből mit biztosítanak a helybeli hívek, s mit a szórványok. Határozatában 6000 lei segélyt szavaz meg egyházkerületi közgyűlés Csomaköznek, ha az elnökség ezen összegre fedezetet talál.

Egyházmegyei közgyűlésünk nem szűnik meg hangoztatni, milyen fontos érdek Csomaköznek, mint anyaegyháznak és mint belmissziói központnak fenntartása, s reámutat arra a tényre, hogy a 38-1932. sz. határozat a kicsiny, de nagymultu egyházközség halálát jelentené. Ismételten kéri egyházkerületi közgyűlést, mérlegelje az összeolvastással járó eshetőségeket, mely által az egész csomaközi missziói kör gondozatlanul marad, mert Bere erre képtelen, ugyanis a berei gyülekezet gondozása magában

is gondot ad a lelkésznek. Egyházmegyei közgyűlésünk felelőssége teljes tudatában kéri az egyházkerületi közgyűlést, Csomaköznek, mint anyaegyháznak és mint missziói központnak fontos egyházi érdekből való megtartására, s egyben kéri, hogy a 38-1932. sz. határozattal megszavazott 6000 lei segályt utalja ki Csomaköznek, s a folyó évben, ha többel nem is, de legalább ennyivel vegye fel a segélyezendő egyházak közé.

Ugyancsak szigoruan, fegyelmi terhe alatt utasítja egyházmegyei közgyűlésünk a csomaközi egyház vezetőségét, hogy a 157-1930. sz. egyházkerületi határozatnak 15 nap alatt tegyen eleget, hogy a hivatolt határozatban kivánt okmányok a meglevő okmányokhoz csatolva már a mostani kerületi közgyűléshez felterjesztessenek.

53. szám. Tárgyaltatott a krasznaszentmiklósi egyház azon kérése, hogy az egyházfenntartási alapból kölcsönvett összeg visszafizetésére 1933. december 31-ig adjon haladékokat egyházmegyei közgyűlésünk.

Egyházmegyei közgyűlés fenti kérést azzal a feltétellel teljesíti, hogy 1933. végén a kölcsönvett tőke kamatoskamataival fizettessék vissza

54. szám. Tárgyaltatott Berecky Imre és Csáthy Imre berei egyháztagek felebbezése a berei presbitérium 1933. január 28-án hozott határozata ellen, melyben a lelkészi állás pályázat útján való betöltését mondotta ki.

Egyházmegyei közgyűlés Berecky Imre és Csáthy Imre berei lakosok felebbezését mint tulhaladottat elutasítja, mert a lelkészválasztás megtartatott és 1933. április 23-án Ármos Zsigmond berei lelkésszé megválasztatott. Utasítja azonban felügyelő lelkészt, hogy a jövőben a törvényes formák megtartására több gondot fordítson.

55. szám. Olvastatott a Tanítóegyesület kérése, mely szerint évi 500 leit kér Egyházmegyétől pályamunkák jutalmazására.

Egyházmegyei közgyűlés értékelve a Tanítóegyesület és az egyházmegyei tanítószorgalmas munkáját, melyet úgy egyházi, mint kulturális téren kifejtének, — a kért, évenkénti 500 leies hozzájárulást az egyházmegyei pénztár terhére megszavazza. Ezzel is buzdítani kívánja a tanítószorgalmat intenzív kulturális munkára és önképzésre. A megszavazott összeg csak pályamunkák jutalmazására fordítható.

56. szám. A nagykarolyi egyház beterjeszti jóváhagyásra a Református Egyházi Énekkar módosított alapszabályát.

Egyházmegyei közgyűlés az alapszabályt a kért módosítással jóváhagyja.

57. szám. Bay Miklós világi aljegyző 1933. február 12-i hatállyal állásáról lemond.

Egyházmegyei közgyűlés a lemondást tudomásul veszi, s eddigi munkájáért köszönetet mond.

58. szám. A világi aljegyzői állás Bay Miklós lemondásával megüresedvén,

Egyházmegyei közgyűlés a világi aljegyzői állásra július 1-i határidővel szavazást rendel el, minek végrehajtásával esperes urat bizza meg. A közalapi bizottságba pedig Bay Miklós helyett Pásztóhy Dénes vil. tanácsbíróvá választja meg.

59. szám. Esperes felhívja egyházmegyei közgyűlésünket jegyzőkönyv hitelesítő bizottság kiküldésére.

Egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyv hitelesítő bizottságba Pásztóhy Dénes és Lovász Béla tanácsbírókat küldi ki.

60. szám. A tárgysorozat kimerítése után Esperes ur megköszönve a tagok érdeklődését, hálaadó imádsággal zárta be egyházmegyénk 1933. április 27-i közgyűlését.

K. m. f.

Hitelesítők :

Göncsy Sándor
esperes.

Lovász Béla
tanácsbíró.

Kovács Lajos
e. m. lelk. főjegyző.

**A nagykarolyi ref. egyházmegye közigazgatási pénztárának
számadása 1932. évről.**

Sorszám	I d ő	M E G N E V E Z É S	Bevétel		Kiadás	
			Lei	b	Lei	b
		<i>I. Esperes kezelésében :</i>				
1	febr. 6	Temetk. Segélyegylettől kölcsön	1800	—		
2	márc 21	" " " "	905	—		
3	febr. 15	Levél Dr. Nagy S. ö. m. gondnoknak			22	—
4	" 16	Irodaszerekért Deutschnak			300	—
5	" 10	" " Eignernek			500	—
6	jan. 1	Portó 1931 XII. 10-től XII. 29-ig			286	—
7	" 30	" 1932 I. 8-tól I. 30-ig			328	—
8	" "	" " " "			86	—
9	febr. 28	" 1932 február hóra			132	—
10	" "	" " " "			208	—
11	ápr. 11	" " " "			28	—
12	máj. 2	Exp. levél Szaniszlóra			30	—
13	" "	Két levél Cseh Olgának			14	—
14	ápr. 22	Levél Erdődre			10	—
15	" "	Barta Imre küldöncnek			40	—
16	máj. 2	Erdődre exp. aj. levél			30	—
17	" 18	Levél Dr. Falussy Árpádnak			10	—
18	" 23	Jegyzőkönyvért Komáromynál			300	—
19	" 31	Irógép javításért			610	—
20	" 23	Gargya G. belm. előadónak váradi ut			500	—
21	" 29	Krisán Gy. küldöncnek			50	—
22	ápr. 31	Temetk. Segélyegylettől kölcsön	1500	—		
23	jun. 4	Ottmájer Gy. tan. képv. napdíj 1932			200	—
24	márc. 16	M. Szabó M. temetésére fuvar			230	—
25	" "	Királydaróci leltározáskor költség			240	—
26	" "	Iktatókönyvi nyomtatvány			8	—
27	jun. 10	Egyh. m. közig. járulékból	10052	—		
28	" "	Szabó I.-nak Számv. sz. költség			420	—
29	" "	Egyh. m. közig. jár. Szaniszlótól	828	—		
30	" 20	Kölcsey nyomda számlája			675	—
31	" 25	Iktatókönyv s borítékok			920	—
32	márc. 13	Irodaszerekért Kölcsey ny.-nak			300	—
33	jun. 18	Jkv.-ekért Komáromynak			200	—
34	" "	Telefon Érendrédre			20	—
35	" 20	Érdengelegi kiszállás			130	—
36	" 25	Közalapi járulékok	1395	—		
37	jul. 19	Egy gomb. zsinég			18	—
38	" 21	Telefonálás Érendrédre			40	—
39	" 30	Géresi kiszállás költségei			550	—
		Átvitel :	16480	—	7435	—

Sorszám	I d ő	MEGNEVEZÉS	Bevétel		Kiadás	
			Lei	b.	Lei	b.
		Áthozat :	16480	—	7435	—
40	jul. 31	Egy drb. iktatókönyvlap			6	—
41	aug. 6	Irodaszerekért Deutschnál			750	—
42	" 12	Esperesi tiszteletdíj 1932.			6000	—
43	" 10	Telefonálás Érendrédre			20	—
44	" 21	Dengelegi lelk. beikt. fuvar			250	—
45	szept. 1	Írógéppapír			27	—
46	" 14	Papír			33	—
47	" 5	Veress K. jegyzői tiszteletdíj			200	—
48	" 20	Szaniszlói lelk. beikt. fuvar			260	—
49	" "	Simon I. és Szabó T. lelkészek-ek biblia			300	—
50	" 5	10 drb. indigó			20	—
51	" 30	Veress K. jegyzői tiszt. díj			200	—
52	" 29	Telefonálás Váradra			40	—
53	" "	Simon I. lelk. bekeb. díj	800	—		
54	" "	Érdengelegi bekebelezési díj	1000	—		
55	okt. 18	Egy gomb. zsineg			10	—
56	" "	Egy gomb. pecsétviasz zsineg			48	—
57	szept. 19	Szabó T. lelk. bekeb. díj	800	—		
58	" "	Szaniszlói és királydaróci bekeb. díjak	2000	—		
59	nov. 9	Irodaszerekért Deutschnak			400	—
60	jan. 28	Bartus J.-nek dobrai utra			250	—
61	febr. 4	Telefonbeszélgetés			20	—
62	szept. 14	Szabó T. lelkésznek biblia			150	—
63	okt. hó	Temetk. Segélyegylettől kölcsön	1388	—		
64	nov. 1	Berei leltározáskor költség			276	—
65	" 16	Írógépszalag			85	—
66	" 22	Carbonpapír			22	—
67	" 29	Írógépszalag			85	—
68	" 15	Egy drb. színes írón			6	—
69	dec. 12	Aj. levél			24	—
70	" 5	Veress K. jegyzői tiszt. díj			200	—
71	" 29	Távirat Erdődre Havas Gy. halálakor			28	—
72	" 14	" Nagyváradra			24	—
73	febr. 15	" Erdődre			24	—
74	ápr. 24	Dengelegi kiszálláskor fuvar			200	—
75	dec. 20	Kölcsey nyomdának			275	—
76	jun. 10	Szabó Ilonának gyámdíj előleg			75	—
77	dec. 3	Temetk. Segélyegylettől kölcsön	956	—		
78	" 3	" " " " " "	561	—		
79	1931 dec. 18	Dr. Nagy S. aj. levél			28	—
		Átvitel :	23985	—	17771	—

Sorszám	I d ő	MEGNEVEZÉS	Bevétel		Kiadás	
			Lei	b.	Lei	b.
		Áthozat :	23985	—	17771	—
80	1932 jan. 4	Vöröss Z. küldöncdíj megtérítés			50	—
81	dec 15	Veress K. jzói tiszt díj			400	—
82	" 18	Esperesnek napidíj megtérítés			500	—
83	" 30	Kölcsey nyomdának			920	—
84	" "	Szendrey D. lelk. bekeb. díj	800	—		
85	" "	Havas Gy. nyugdíj ügyében V.L.			150	—
86	" "	Oltmájer Gy. két napdíj			200	—
87	" "	" " belm. biz. gyűl.-kor			200	—
88	" "	Írógépasztal			250	—
89	" "	Dr. Tóth Jánosnak levél			10	—
90	" "	Dengelegi IV. 24 i fuvar II. része			200	—
91	" "	Távirat Nagyváradra			26	—
92	" "	" "			67	—
93	" "	Napidíjak egyh. látogatáskor	4800	—		
94	nov. 4	Írógépjavitás			500	—
95	dec 30	Napidíj egyh. látogatóknak			4500	—
96	" "	Börvelyi fuvar 1931 VIII. 4-ről			200	—
97	" "	" küldönc 1931 VIII. 20-ról			30	—
98	" "	Két küldöncdíj Dengelegre ápr. 22			450	—
99	" "	Küldöncdíj Dengelegre ápr. 25			80	—
100	" "	Hat börvelyi küldöncdíj			300	—
		Összesen :	29585	—	26804	—
		Bevétel :	29585	—		
		Kiadás :	26804	—		
		Maradvány :	2781	—		

Nagykároly, 1932. december 31.

Gönczy Sándor
esperes.

Sorszám	I d ő	M E G N E V E Z É S	Bevétel		Kiadás	
			Lei	b.	Lei	b.
<i>II. Pénztárosi kezelésben :</i>						
1	jan. 1	1931. évi pénztári maradvány	633	50		
2	ápr. 16	Közalap és perselypénzek portója			28	—
3	" 21	Pénztárosnak 3 ut Nagykárolyba			226	—
4	" 28	E. m. jegyzői írógép javítás			150	—
5	" "	Vöröss Z. dobrai kiküldetésekor			250	—
6	nov. 30	Királydaróc e. m. köz. díja 1931	681	—		
7	" "	" " " " " " " " 1932	683	—		
8	" "	Kovács L. ker. képv. nap és fuvardija			525	—
9	dec. 21	Közalap és perselypénzek portója			39	—
10	" 31	" " " " " "			10	—
Összesen :			1997	50	1228	—
Bevétel :			1997	50		
Kiadás :			1228	—		
Maradvány :			769	50		
Érköztvélyes, 1932. dec. 31.						
<i>Kovács Lajos</i> köz. pénztáros.						
Maradvány esperesi kezelésben :			2781	—		
Maradv. pénztárosi kezelésben :			769	50		
Összes maradvány :			3550	50		

Láttam ; Gencs, 1933. április 25.

Vöröss Zoltán
e. m. sz. sz. elnök.

**A nagykárolyi ref. egyházmegye közig. pénztárának
költségelőirányzata az 1933. évre.**

Sorszám	MEGNEVEZÉS	Bevétel		Kiadás	
		Lei	b.	Lei	b.
<i>I. Fedezet.</i>					
1	1932. évi pénztári maradvány	3550	—		
2	Hátralékos közig járulékok	12912	—		
3	1933. évi közigazgatási járulékok	22000	—		
4	Géresi egyháztól visszatérítés	500	—		
5	Egyházmegyei jegyzőkönyvekért	2400	—		
6	Választó egyházközségektől	3000	—		
7	Uj lelkészeketől e. m. bekebelezési díj	1600	—		
8	Tóth Elek féle megítelt perköltség	2000	—		
9	Érdengelgei megítelt perköltség	9000	—		
10	Osváth Lajos féle megítelt perköltség	1200	—		
11	Előre nem láthatókból	1000	—		
	Összesen :	59163	—		
<i>II. Szükséglet.</i>					
1	Esperes tiszteletdíja			6000	—
2	Főjegyző tiszteletdíja			1500	—
3	Pénztárnok tiszteletdíja			500	—
4	Számvevőszéki elnök tiszteletdíja			500	—
5	Tanácsbírák napidíja			4000	—
6	Irodaszerek esperesi iroda részére			3000	—
7	Irodaszerek főjegyzői iroda részére			500	—
8	Egyházmegyei jegyzőkönyvek nyomtatása			8000	—
9	Egyh. ker. képv. nap- és fuvardíja			3000	—
10	Érdengelegi kiadások megtérítése			9000	—
11	Temetkez. Egyh. kölcsön visszafizetés			7110	—
12	Különböző bizottságok nap és fuvardíja			3500	—
13	Osváth L. féle ügyben kiadás visszatérítés			1200	—
14	Tóth E. " " " " "			2000	—
15	Különféle kiszállások költségei "			2000	—
16	Előre nem láthatókra			1000	—
	Összesen :			52810	—
	I. Fedezet :	59163	—		
	II. Szükséglet :	52810	—		
	Maradvány :	5353	—		

Megvizsgálta Gencsen, 1933. április hó

Vöröss Zoltán
e. m. sz. sz. elnök.

A nagykárolyi ref. egyházmegye lelkeszi özvegy- és árvagyámintézetének költségvetése az 1933. évre

Sorszám	MEGNEVEZÉS	Összeg	
		Lei	b.
<i>I. Szükséglet :</i>			
1	4 özvegy 1933. évi gyámdija	600	—
2	2 özvegy 1—1 évi hátraléka	300	—
3	1 árva 1933. évi gyámdija	75	—
4	Pénztárnok tiszteletdíja	100	—
	Összesen :	1075	—
<i>II. Fedezet :</i>			
1	Mult évi maradvány	325	25
2	Bankból kivét	750	—
	Összesen :	1075	25
	Fedezet :	1075	25
	Szükséglet :	1075	—
	Mutatkozó maradvány :	—	25

Vagyoni állás 1932. december 31-én

Sorszám	MEGNEVEZÉS	Összeg	
		Lei	b.
<i>I. Romániában levő tőke és értékpapir :</i>			
1	Pénztári maradvány 1932-ről	325	25
2	A Bihari bankban 2242. sz. betétkönyvön	14838	—
3	17 drb. bihari banki részvény névértéke (á 125 lei)	2125	—
4	Hadikölcsönkötvényben	7750	—
	Összesen :	25038	26
<i>II. Magyarországon levő tőke és értékpapir :</i>			
1	Kötelezvényen egyeseknél és egyházaknál	9400	75
2	16774 sz. m. kir. postatakarékpénztár számlán	11904	—
3	Hadikölcsönben (m. kir. postatakaréknál)	3500	—
	Összesen :	24804	75

A nagykárolyi ref. egyházmegye lelkészi özvegy- és árvagyámintézetének 1932. évi számadása

Sorszám	I d ő	M E G N E V E Z É S	Bevétel		Kiadás	
			Lei	b.	Lei	b.
1	jan. 1	1931. évi pénztári maradvány		25		
2	" "	A bihari banki tőke 1931. II. félévi kam.	575	—		
3	" "	Kamat bankba téve			575	—
4	ápr. 14	Kivét a bankból	500	—		
5	" 16	Özv. Uray Józsefné 1932. évi gyámdija			150	—
6	jul. 24	Szabó Ilona 1932. gyámdija			75	—
7	nov. 3	Özv. Vityi Bertalanné 1932. évi gyámdija			150	—
8	" 25	Kivét a bankból	300	—		
9	" "	Kovács Lajos pénztáros tiszt.-díja 1932. évre			100	—
Összesen :			1375	25	1050	—
Összes bevétel :			1375	25		
Összes kiadás :			1050	—		
Pénztári maradvány :			325	25		

Érkörtvélyes, 1932. dec. 31.

Kovács Lajos,
e. m. gyámint. pénztáros.

Látta :

Gencs, 1933. április 25.

Vöröss Zoltán,
e. m. sz.-sz. elnök.

A gyámintézet özvegyei és árvái 1932-ben :

1. Özv. Vityi Bertalanné,	lakhelye : Bere.
2. Özv. Uray Józsefné,	" Dabolc.
3. Özv. Kalmár Ferencné,	" Vetés,
4. Özv. Rácz Elekné,	" Domahida.
5. Néhai Szabó Menyhért árvája,	" Dobra.

Havas Gyula

1861—1932

Évekig tartó gyengélkedés után elmúlt a muló idővel. Óév délutánján adták át porrészeit az anyaföldnek. 1932. december 29-én szólította el Isten közülünk a szelid, jóságos lelket. Munkát már hónapok óta nem végezhetett, de szeretete kiáradt reánk s elhunytával fájdalom borult a szivünkre. Veszteségek őt is érték, lelke áldott, boldog derűjét mégis haláláig megőrizte. Ezt a csodás, tiszta derűt sugározta reánk hivatalos és magán életében egyiránt.

Lelkészi családból, Vitkán született 1861-ben, s Debrecenben végezte tanulmányait. Nagyecseden, Mátészalkán segédlelkészkedett, majd előbb Kismajtényban, 1896-tól pedig haláláig rendes lelkész volt Börvelyben. A nagykárolyi egyházmegye tanácsbirónak, számvevőnek, az imperium változás után pedig az innenső rész előbb intézőbizottsági elnökké, majd 1921-ben esperessé választotta meg.

1931. őszéig, mikor egyre fokozódó gyengülése miatt le kellett mondani, egyházának, egyházmegyéjének mindenkor bölcs és jóságos vezére, a jogoknak védelmezője, a törvénynek hű őre volt. Nemes választékosság és kedves közvetlenség jellemezték. Nyugalmas, békés idők neveltje volt, de a nehéz napokban jó vezetőnek bizonyult. Faját, egyházát törhetetlen reménységgel szeretete, s mi e drága kincset, a szeretetet holta után is hálás kegyelettel őrizzük.

K. L.

Birósági ügyek.

1. A nagykárolyi egyházmegyei bíróság, mint rendes közigazgatási bíróság, Bene András és neje Kiss Amália irinyi tanítók, panaszosoknak az irinyi egyház, panaszlott ellen, fizetés ki nem szolgáltatás miatt folyamatba tett közigazgatási bírósági ügyében 1933. április 26-án Nagykárolyban tartott tárgyalás után egyhangulag hozta a következő

Ítéletet :

A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint rendes közigazgatási bíróság Bene András és neje Kiss Amália irinyi tanítók panaszának helyt ad és elkötelezi az irinyi egyházat, hogy az 1932. dec. 31-ig hátralékban levő 22.782 lei tanítói készpénz fizetést panaszosoknak záros határidőn belül szolgáltatassa ki ; 1933. július 1-ig 2782 leit ; szept. 1-ig 5000 leit és november 1-ig 15.000 leit.

Indokok:

Bíróság az ítéletben a felek egybehangzó előadására támaszkodott ; megállapította, hogy panaszosoknak 1931. és 1932. évekről egyháznál 34.782 lei készpénz fizeteshátralékuk van, miből adományképen 12.000 leit hagynak vissza egyháznak. Ezt a 65-1932. sz. presb. hat. jkve is bizonyítja. Így egyházat a fizetés kiszolgáltatására kötelezni kellett.

2. A nagykárolyi egyházmegyei bíróság, mint rendes közigazgatási bíróság Cseh Olga géresi tanítónő, panaszosnak a géresi ref. egyház panaszlott ellen fizetés leszállítási és fizetés ki nem szolgáltatás miatt folyamatba tett közigazgatási bírósági ügyében 1933. ápr. 26-án, Nagykárolyban tartott tárgyalás után egyhangulag hozta a következő

Ítéletet :

A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint rendes közigazgatási bíróság Cseh Olga

géresi tanitónő panaszának fizetés leszállítás el-
leni részét elutasítja ; a panasz fizetés kiszol-
gáltatást kérő részének azonban helyt ad, s el-
kötelezi a géresi egyházat, hogy 1931-ről hát-
ralékos 4300 leut 15 nap alatt ; 1932-ről pe-
dig június 1-ig 8200 leut, október 1-ig 10.000
leut és 6 q. búzát szolgáltatson ki panaszos
részére.

Indokok :

Bíróság a szeptember 6-iki panaszt nem
minősítette a július 24-i, 2-1932. sz. presb. hat.
felebbezésének, mert panaszos, szóbeli előadása
szerint, július 28-án értesült posta útján espe-
restől a határozatról.

A felek egybehangzó előadása szerint
1931-ről 9400 leuval tartozik egyház panaszos-
nak, de bíróság kifizetett összegnek tekintette
a kerületi nyugtán panaszos által aláírt 5100
leut, minek kézhezvétele után 4300 leu hátra-
lék marad, 1932-re pedig a július 24-i presb.
határozatot tekintette bíróság irányadónak.

3. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint
rendes közigazgatási bíróság, Dancs Sándorné gencsi
tanitónő panaszosnak, a gencsi presbitérium határozata
ellen fizetése ügyében beadott felebbezésében 1933. ápr.
26-án, Nagykárolyban tartott ülésében a következőképen

Itélt :

A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság,
mint rendes közigazgatási bíróság, Dancs Sán-
dorné panaszának helyt ad és elkötelezi a gen-
csi egyházat, hogy panaszosnak tanitónő: java-
dalma fejében 23.120 leut és természetben 4
köbméter tüzfát a szokásos időben szolgáltat-
son ki. Ez összegből levonandó 6512 lej, mit
bevallása szerint panaszos már megkapott.

Indokok :

Bíróság az iratokból és előadottakból meg-
állapította, hogy panaszost a díjlevél, illetve e.

ker hat. szerint a megítélt javadalom illeti meg, egyházat tehát annak kiszolgáltatására kötelezni kellett.

4. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint rendes közigazgatási bíróság, Borbély Sándor csokalyi, volt érdengelegi lelkész panaszos, az érdengelegi egyház panaszlott ellen kifizetetlen lelkészi és kántori terményjándósága miatt indított bírósági ügyében, 1933. ápr. 26-án Nagykárolyban tartott ülésében egyhangulag hozta a következő

Végzést :

A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint rendes közigazgatási bíróság, Borbély Sándor csokalyi, volt érdengelegi lelkész panaszos, az érdengelegi egyház, panaszlott elleni ügyében végzésileg határoz. Elrendeli, hogy az iratok egészítsék ki a fizetés-kiszolgáltatást már elrendelő ítélettel és a kántori terményjavadalomra vonatkozó presb. határozatokkal.

Indokolás :

Mivel a tényállás az iratokból megállapítható nem volt, az iratok kiegészítését el kellett rendelni.

5. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Szendrey Dénes királydaróci lelkész panaszosnak, özv. M. Szabó Miklósné királydaróci volt lelkész özvegye, panaszlott elleni közigazgatási bírósági ügyében, Nagykárolyban 1933. ápr. 26-án tartott tárgyalás után egyhangulag a következőleg

Ítélt :

A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Szendrey Dénes királydaróci lelkész azon kérelmét, hogy 19 kat. hold lelkészi föld 1932. évi bérhozámanak egyharmadára igénye állapíttassék meg, — elutasítja s költséget felek között megszünteti.

Indokok :

A becsatolt feles-munkáltatási szerződés szerint a feles munkások minden év augusztus

20-áig voltak kötelezve utólagos fizetésre, tehát a felesmunkáltatásra kiadott földek bérösszegének fizetésénél nem a polgári év, hanem a gazdasági év volt az irányadó s mert ennek hátrideje épen összeesett azzal az idővel, — 1932. aug. 31-el — mely idő alatt a királydaráci lelkeszi állás teljes jövedelme özv. M. Szabó Miklósnét illette meg. Panaszos kárt nem szenvedett, mert a földeket szept. 1-ével ugyanilyen megállapodás mellett adta ki.

6. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság Veress Sándor nagykárolyi egyháztág egyházi adó elleni felebbezési ügyében Nagykárolyban, 1933. ápr. 26-án megtartott tárgyalás után következőképen

Itélt :

A nagykárolyi egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Veress Sándor egyházi adó kivetése ellen beadott felebbezését elutasítja.

Indokok :

Bíróság megállapította, hogy Veress Sándor egyháztág 1932. évi egyházi adója jogerős osztályba sorozás alapján lett megállapítva.

7. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Csata Gerzon nagykárolyi egyháztág egyházi adó elleni felebbezési ügyében 1933. ápr. 26-án megtartott tárgyalás után következőképen

Itélt :

A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Csata Gerzon egyházmegyei adó kivetése ellen beadott felebbezését elutasítja.

Indokok :

(Ugyánazok, mint az előző 6. számnál.)

8. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Vigola Károlyné nagykárolyi egyháztág adó elleni felebbezési ügyében 1933. ápr.

26-án, Nagykárolyban megtartott tárgyalás után a következőképen

Itélt :

A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Vigola Károlyné egyházi adóját az 1932. évre 120 leiben állapítja meg, — felebbezését egyebekben elutasítja.

Indokok :

Egyházmegyei bíróság elfogadta Vigola Károlyné felebbezőnek állítását, hogy férje 75 éves, munkaképtelen és hogy személyében 68 éves, beteges, miért is leszállította 1932. évi adóját 120 leire.

9. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Holczmann Józsefné nagykárolyi egyháztág egyházi adó elleni felebbezési ügyében 1933. ápr. 26-án, Nagykárolyban tartott ülésében a következőképen

Itélt :

Egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Holczmann Józsefné egyházi adóját az 1932. évre kivetett adónak 20%-ával leszállítja, Holczmann Józsefné adóját 1932-re 800 leiben állapítja meg.

Indokok :

Egyházmegyei bíróság elfogadta Holczmann Józsefné felebbezőnek azon állítását, hogy férje beteg, mert férje betegségéről orvosi bizonyítványt mutatott fel a tárgyaláson s mert Holczmann Józsefné 65 éves.

10. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, özv. Kovács Sándorné nagykárolyi egyháztág egyházi adó elleni felebbezési ügyében 1933. ápr. 26-án, Nagykárolyban tartott tárgyalás után következőképen

Itélt :

Egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, özv. Kovács Sándorné egy-

házi adó kivetése ellen beadott felebbezését elutasítja.

Indokok :

(Ugyanazok, mint a 6. szám alatt.)

11. A nagykarolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki fegyelmi bíróság, Horváth József presbiter, gencsi lakos, panaszlott eleni fegyelmi ügyben 1933. ápr. 26-án, Nagykarolyban megtartott tárgyalás után a következőképen

Ítélt :

A nagykarolyi egyházmegyei bíróság, mint időszaki fegyelmi bíróság, Horváth József gencsi lakos felfüggesztett presbiter ellen az E. T. V. t. c. 34. §. 1, 2, 3 és 4 pontjaiban meghatározott fegyelmi vétségek miatt indított eljárást megszünteti ; nevezett ellen a 97-fb.-1932. számú, a presbiteri tisztség felfüggesztését kimondó végzést hatályon kívül helyezi és elrendeli, hogy Horváth József ezen ítélet jogerőre emelkedése után presbiteri tisztségébe azonnal visszahelyeztessék.

Indokok :

Horváth József a tárgyaláson kijelentette, hogy megbánta tettét, ezért bocsánatot kért és ígérte, hogy a jövőben ilyen, vagy ehhez hasonló egyháziatlan tevékenységtől őrizkedni fog. Minden tényével azon lesz, hogy anyaszentegyházunk java előmozdittassék.

Egyházmegyei ügyész Horváth József ezen komoly és őszinte szívből fakadó megbánása után az V. t. c. 34. §. 1. 2. 3. és 4. pontja címen emelt vádat elejti.

Végzés :

A nagykarolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki fegyelmi bíróság, Horváth József gencsi lakos, presbiter ellen a 97-fb.-1932. sz. alatt elrendelt presbiteri tisztség felfüggesztését megszünteti s erről az érdekelteket az E. T: V. t. c. 135 §. a) pont és ugyanezen §. utolsó

bekezdésében foglaltakra figyelemmel az 1933. ápr. 26-án hozott ítélet hiteles kiadmánya kapcsán értesíti.

Indokok :

Horváth József gencsi lakost, presbitert az egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság, a mai napon hozott fb. 11.-1933. sz. ítéletével az E. T. V. t. c. 34. §. 1. 2. 3. és 4. pontjaiban meghatározott fegyelmi vétségek alól felmentette és így az ellene elrendelt fegyelmi eljárást megszüntetni és erről érdekelteket az ítélet hiteles kiadmánya kapcsán értesíteni kellett.

12. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszakai fegyelmi bíróság, Berei Miklós berei presbiter panaszlott elleni fegyelmi bírósági ügyben alulirott napon és helyen megtartott tárgyalás után a következőképen

ítélt :

Egyházmegyei időszakai fegyelmi bíróság Berei Miklós felfüggesztett berei presbiter ellen az E. T. V. tc. 34. §. 1. 3. és 4. pontjaiban meghatározott fegyelmi vétségek miatt indított eljárást megszünteti, nevezett ellen a 121-fb-1932. sz. felfüggesztő végzést hatályon kívül helyezi, s Berei Miklóst visszahelyezi tisztésébe.

Indokok :

Berei Miklós a bíróság előtt bocsánatot kért, őszinte ígéretet tett a hithű magatartásra.

Végzés :

Egyházmegyei időszakai fegyelmi bíróság Berei Miklós berei presbiter ellen a 121-fb-1932. sz. felfüggesztő végzést hatálytalanítja s erről az érdekelteket kiadványban értesíti.

Indokok :

Berei Miklós berei felfüggesztett presbitert egyházmegyei bíróság a fegyelmi vétség alól felmentette, így az ellene elrendelt fegyelmi eljárást megszünteti.

13. A nagykárolyi egyházmegyei időszakai fegyelmi bíróság Bulyáki Lajos börtvényi presbiter fegyelmi ügyében a következőképen

ítélt :

Egyházmegyei bíróság Bulyáki Lajos börtvényi felfüggesztett presbitert az E. T. V. tc. 34. §. 1. és 3. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben vétkesnek nyilvánítja, s az V. tc. 35. §. e) pontja alapján tisztségétől véglegesen megfosztja.

Indokok :

Bíróság megállapította panaszlottnak megátalkodott magatartását s ezért fenti büntetéssel sújtani kellett.

14. A nagykárolyi ref. egyházmegyei időszakai fegyelmi bíróság Gál Mihály és társai királydaróci presbiterek fegyelmi ügyében a következőképen

ítélt :

Egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság, Gál Mihály presbiter ellen az eljárást megszünteti s a felfüggesztő végzést hatályon kívül helyezi. Társai : Szabó Márton és Bede Mihály ügyének tárgyalását elhalasztja.

Indokok :

Bíróság meggyőződött arról, hogy Gál Mihály őszintén megbánta tettét, s bocsánatot kért, igérve, hogy egyházát szerető, törvény tisztelő egyháztag lesz. Mivel társai nevében is ő nyilatkozott, nevezettek ellen bíróság az eljárást továbbra is fenntartotta.

Végzés :

A nagykárolyi ref. egyházmegyei időszakai bíróság Gál Mihály királydaróci presbiterrel szemben a 33-1931. fb. számú határozattal indított fegyelmi eljárást megszünteti.

Indokok :

E. m. bíróság Gál Mihály presbitert a fegyelmi vétség alól felmentette, így az ellene

elrendelt felfüggesztő végzést hatálytalanítani kellett.

15. A nagykárolyi ref. egyházmegyei időszaki fegyelmi bíróság, Veress Sándor volt nagykárolyi gondnok anyagi felelőssége megállapítása végett indított bírósági ügyben következőleg

ítélt :

E. m. bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság jár el, s a nagykárolyi ref. presbitérium panaszát elutasítja. Veress Sándor volt gondnok ellen a fegyelmit elrendelő elnöki végzést hatályon kívül helyezi, a költségeket a felek között kölcsönösen megszünteti.

Indokok :

Bíróság a becsatolt iratokból megállapította, hogy ha mulasztásból érte volna egyházat a károsodás, azért a felelősséget nem csupán panaszlott viselhetné.

16. A nagykárolyi ref. egyházmegyei bíróság, mint időszaki közigazgatási bíróság, Mészáros Ferenc és társai berei lakosoknak, mint panaszosoknak, a berei lelkészválasztás ellen beadott felebbezési ügyben Nagykárolyban, 1933. október 5-én tartott bírósági ülésen meghozta a következő

ítéletet :

A nagykárolyi egyházmegyei időszaki közigazgatási bíróság, Mészáros Ferenc és társai által a berei lelkészválasztás ellen kellő időben beadott felebbezését elutasítja, a berei lelkészválasztást megerősíti, s Ármos Zsigmond domahidai helyettes lelkészt a berei ref. egyház törvényesen megválasztott lelkészének jelenti ki. Egyetemleg kötelezi panaszosokat a felmerült 6000 leiben megállapított eljárás költségeinek az egyházmegye közigazgatási pénztárába 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett leendő befizetésére, minek folytán kimondja, hogy a panaszosok által letett 6000 leu ezen költségre számolandó el.

Indokok :

Bíróság megállapítja, hogy az 1932. dec. havában történt domahidai lelkész meghallgatására vonatkozó bizonyítékok méltatása nem tartozik a választás elbírálási keretébe, másrészt tanuk vallomása szerint semmi kifogácsolható tény nem volna felróható e tekintetben Ármós Zsigmond terhére. Tanuk vallomásából nyilvánvaló, hogy megválasztott lelkész a járandóságból engedményt nem ígért, a törvénnyel és tisztességgel ellenkező ténykedést nem tanusított. Két tanu vallomásából a magát ajánlás tényét bíróság nem találta megnyugtató bizonyítéknak, mivel tanu időközben kijelentette, hogy állítását visszavonja, másrészt pedig a beszélgetést hallgató többi tanu a maga ajánlást nem erősíti meg. E két tanu nem szavazó, testvér, tanuvallomását tehát bíróság mellőzte, s terhelő bizonyíték hiányában a panaszt elutasítani, a választást megerősíteni kellett. A vizsgálat és időszaki bírósági ülés költségeinek viselésére az elutasított felebbezőket az E. T. II. tc. 47. §. értelmében kötelezte bíróság.

Fegyzökönyv

Feltvétel a nagykárolyi ref. egyházmegye 1933. július 17-én, Nagykárolyban tartott tanácsbirói értekezletén.

Jelen vannak : Gönczy Sándor esperes, Kovács Lajos lelkeszi főjegyző, tanácsbiró, Lovász Béla, Gargya Géza, Szabó István lelkeszi, Kacsó Károly, Pásztóhy Dénes világi tanácsbirák.

A kismajtényi egyházból : Ottmayer Gyula tanító, Boros Lajos és Süveg Pál egyházi képviselők.

1. szám. Esperes üdvözléssel nyitja meg az értekezletet s előterjeszti, hogy az e. ker. közgyűlés 21-k-1932. sz. határozattal a tanítói díjlevelek természetbeni részének az 1932. polgári évi értékelését az egyházmegyékre bizta, e. m. közgyűlés pedig 18-1933. sz. határozattal a tanácsbirói karnak adta e megbízatást. Felolvassa az E. T. VI. tc. 33. §.-át és az e. ker. közgyűlés fenti határozatát, mely a tanítói fizetés minimumát 24.000 leuban, az öt évenkénti korpótléket pedig 2400 leuban állapítja meg. (1 kor. egyenlő 24 leu). Ezután felhívja tanácsbirákat a tanítói természetbeni javadalmak 1932. évi értékelésére.

Tanácsbirói kar tényleges adatokból az 1932. évi középértékeket következőképen állapítja meg : Mázsánként buza 400 lei, rozs 350 lei, tengeri 200 lei, zab 180 lei, csövestengeri 130 lei ; öllő-csirke 15 lei. A föld és tűzifa értéke egyházanként állapítandó meg.

2. szám. Tárgyaltatott Ottmayer Gyula kismajtényi tanító díjlevél értékelése. A tárgyalás folyamán egyház képviselői és érdekelt tanító elfogadván a földek három egyenlő részre osztásával a három osztályba sorozást s így a kat. holdankénti 1000, 800 s 100 leies értékelésből 650 leies középérték állapítatik meg. Egy legelő-jog a helyi értékelés szerint 145 lei.

Ezek figyelembe vétele mellett az egységes értékelés alapján tanácsbirói kar Ottmayer Gyula kismajtényi tanító díjlevelét az 1932. polgári évre így értékeli :

1. 13 kat. hold, 1205 négyszögöl fekete föld, á 650 lei	8 939 lei
2. 8 drb. legelőjog, á 145 lei	1.160 lei
3. 26 q. buza (28 köb.), á 400 lei	10.400 lei
4. 7 q. zab (60 véka), á 180 lei	1.296 lei
5. 60 drb. ölü-csirke, á 15 lei	900 lei
6. Fapénz	428 lei
Összesen :	23.123 lei

Mivel nevezett tanítónak a 24.000 lei alapfizetéséhez három korpótléka van 7200 lei értékben, ezért a 23.123 lei díjlevélérték 8077 leijel 31.200 leire egészítendő ki.

3. szám. Tárgyaltatott Györfy András dobrai tanító díjlevélértékelése. Tanácsbirói kar Györfy András dobrai tanító díjlevelét egységes értékelés alapján az 1932. polgári évre így értékeli :

1. Lakás, kert rész	
2. 33 q. buza (44 Hl.) á 400 lei	13200 — lei
3. 4 öl tűzifa beszállitva á 400 lei	1600 — lei
4. 1 kat. hold szántóföld	600 — lei
5. 897 négyszögöl legelő	50 — lei
6. 822 négyszögöl rét	400 — lei
7. Borváltság	127.50 lei
8. Tandíjváltság	200 — lei
9. 50 véka csőtengeri á 25 lei	1250 — lei
10. 50 drb. ölü-csirke á 15 lei	750 — lei
11. 50x5 lei	250 — lei
12. Egyháztól havi 200 lei	2400 — lei
Összesen :	20827.50 lei

Mivel Györfy András tanítónak korpótlék nélküli fizetése 24.000 lei, ezért a 20.827 lei 50 banira értékelt díjlevelet 3172 lei 50 banival tartozik egyház kiegészíteni.

4. szám. Tárgyaltatott Jászberényi Mihály dobrai tanító díjlevélértékelése. Tanácsbirói kar Jászberényi Mihály tanító díjlevelét egységes értékelés alapján az 1932. polgári évre így értékeli :

1. 50 véka csőstengeri á 25 lei	. 1250 lei
2. 50 drb. ölö-csirke á 15 lei	. 750 lei
3. 4 öl tüzifa beszállítva	. 1600 lei
	<hr/>
Összesen :	3600 lei

Igy a Jászberényi Mihály tanító 3600 leura értékelt díjlevelét a 24000 leu alapfizetésig 20.400 leuval tartozik egyház kiegészíteni.

5. szám. Tárgyaltatott Jászberényi Mihályné dobrai tanítónő díjlevelét értékelése. Tanácsbírói kar Jászberényi Mihályné tanítónő díjlevelét egységes értékelés alapján az 1932. polgári évre következőképen értékeli :

1. 80 véka csőstengeri á 25 lei	. 2000 lei
2. 80 drb ölö-csirke á 15 lei	. 1200 lei
	<hr/>
Összesen :	3200 lei

Tehát a Jászberényi Mihályné tanítónő 3200 leura értékelt díjlevelét 24.000 lei alapfizetésig 20 800 leivel tartozik egyház kiegészíteni.

K. m. f.

Fegyzőkönyv

Felvételelt Nagykárolyban, a nagykárolyi ref. egyházmegye lelkészegyesülete 1933. április hó 19-én tartott gyűlésén.

Jelen vannak : Kovács Lajos elnöklete alatt, Gönczy Sándor esperes, Szabó István dobrai, Veress Kálmán irinyi, Veress László krasznaszentmiklósi, Szendrei Dénes királydaróci, Bartus Jenő kismajtényi, Szabó Tibor szaniszlói, Vöröss Zoltán gencsi, rendes és Horváth Pál csomaközi, Ármós Zsigmond domahidai helyettes lelkészek.

1. A XC. zsoltár eléneklése után Szabó István imádkozott. Azután elnök megnyitó beszédében vázolja az egyesület jövőbeni helyzetét. A készülő zsinati törvények értelmében mint egyesület pár év múlva megszűnik, s helyét a lelkészértékezetlet fogja elfoglalni. Kitér elnök az egyesület pénzkérdéseire is. Hangsúlyozza, hogy e közpénzünket mindenképpen meg kell óvni, s ezért szükségesnek tartja, hogy a kölcsönkérés és kihelyezés módzata szabályzatban legyen körülírva. Előterjeszti továbbá hogy az elmúlt évek jegyzőkönyvei nincsenek összegyűjtve, így elkallódnak. Javasolja azért, hogy ezek az egyházmegyei jegyzőkönyvek függelékeként nyomattassanak ki. Ezek után szeretettel üdvözli a megjelenteket, a gyűlést megnyitja.

Lelkészegyesületi gyűlés tudomásul veszi elnök előterjesztéseit, s elhatározza, hogy jegyzőkönyveit a javaslat szerint megőrökíti, kérve ahoz egyházmegyei közgyűlés hozzájárulását. A kölcsönkihelyezés szabályzatának elkészítésével pedig Vöröss Zoltán egyesületi jegyzőt bizza meg.

2. Véleményes javaslat az E. T. II. tc -re. Előterjesztette Kovács Lajos elnök.

Közgyűlés az előterjesztett javaslatot a pótlendő javításokkal elfogadja, s egyházmegyei közgyűlés elé terjeszteni határozza.

3. Pénztári jelentést terjeszt elő Kovács Lajos elnök, volt pénztáros. A jelentés szerint bevétel 17.626 lei ; kiadás 10.700 lei : maradvány 6926 lei. Bankban van 17.916 lei. Összvagyón 152.157 lei. A hátralékos kama-

tok összege 33.609 lei. Ezek után javasolja előadó, hogy állapítsák meg a kölcsönök után járó kamat, az évi járulék, a Havas Gyula jogutódának kiadandó összeg mennyisége, s a gazdasági élet változásának és egyéb körülményeknek mérlegelésével módosítsák a Segélyegylet alapszabálya.

Közgyűlés a pénztári jelentést tudomásul veszi. Az előterjesztett javaslatokra nézve pedig így határoz: A kölcsönök 1932. év végéig esedékes kamatai tőkésítsenek, de e kamatok 12%-ról 10-re szállítandók le. 1933-ra 8% kamat fizetendő, félévenként utólagosan. A tőkéből is fizetendő 10%, október 1-ig.

A tagok által fizetendő évi járulék összege 1933-ra csak az alapszabály módosítása után állapítatik meg. Havas Gyula jogutóda 8000 lei temetkezési segélyt kap. Az alapszabálymódosítás kidolgozásával pedig Vöröss Zoltán jegyzőt bizza meg közgyűlés.

4. Tárgyaltatott Szendrei Dénes kérése, mely szerint haladékot kér aug. 1-ig a belépési járulék fizetésére.

Közgyűlés az alapszabály készülő módosítására való tekintettel a kérést teljesíti.

5. Tárgyaltatott Borbély Sándor csokalyi lelkész kérése, hogy a Segélyegylettől felvett kölcsönéből számítsák vissza a belépési járulék, mivel Érdengelegről eltávozott s kilép az egyletből, — továbbá vegye át egylet kölcsöntörlesztésképpen a dengelegi egyháztól járó hátralékos követelését.

Lelkészegyesületi közgyűlés Borbély Sándor kérését elutasítja, mivel reá is érvényes a lelkésztársak kölcsönére előbb hozott határozat. Tagságáról csak úgy fogadja el lemondását, ha kölcsönét azonnal kifizeti, különben kölcsöne rendezésére f. évi december 31-ig haladékot ad.

6. Több tárgy nem lévén, Szendrei Dénes imádsága után

elnök a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Vöröss Zoltán
lelkészegyesületi jegyző.

Kovács Lajos
lelkészegyesületi elnök.

Fegyzőkönyv

*Felvétetett Erkörtlvélyesen a nagykárolyi református
egyházmegye lelkészegyesületének 1933. évi
december 13-án tartott közgyűlésén.*

Jelen vannak : Kovács Lajos elnöklele alatt, Gargya Géza, Veress Kálmán, Bartus Jenő, Kiss Ferenc, Vöröss Zoltán lelkészek és Horváth Pál, Ármós Zsigmond helyettes lelkészek.

1. A CXXXIV. zs. 1. versének eléneklése és Bartus Jenő imádsága után, Kovács Lajos Kol. III r. 12-16 v. alapján rövid bibliamagyarázatot tartott. Megnyitó beszédében pedig foglalkozott a lelkészek súlyos anyagi helyzetével. A nép gondolkozása a moratorium és konverzió miatt megromlott, s ennek következményeképen az egyház belhivatalnokaival együtt igen nehéz helyzetbe került. De a jövőbe bizakodással kell tekintelnünk, mert amikor helyzetünk legsúlyosabb, akkor van hozzánk Isten legközelebb. A szeretett szavával emlékszik meg a körünkből Magyarországra távozó Szabó Istvánról, kérve munkájára Isten gazdag áldását. Szeretettel üdvözli a megjelenteket, a gyűlést megnyitja.

2. A múlt gyűlések jegyzőkönyvei felolvastatnak.

Módosítás nélkül hitelesítettnek.

3. Vöröss Zoltán ismerteti a Temetkezési Segélyegylet alapszabálmódosító javaslatát, mely a segélyezést biztosítási alapon akarja megoldani.

Lelkészegyesületi gyűlés az előterjesztett javaslatot azzal fogadja el, hogy az érdemi határozatot népesebb gyűlésre bizza, előadót felkéri, hogy javaslatát minden lelkésztestvérrel közölje.

4. Tárgyaltatott Simon Imre érdengelegi lelkész kérelme, melyben öregségére tekintettel felmentést kér a Temetkezési Segélyegyletbe való belépés kötelezettsége alól.

Közgyűlés Simon Imre kérelmét nem teljesíti, mivel az új alapszabály tervezet módot fog nyújtani arra, hogy ki-ki kisebb, vagy nagyobb összeggel léphessen be Temetkezési Egyletünkbe.

5. Tárgyaltatott a kölcsönkihelyezési ügyrend. Vöröss Zoltán ismerteti elkészített javaslatát.

Közgyűlés az ügyrend tervezetet elfogadja, s megtekintés végett minden tag lelkésznek megküldeni határozza.

6. Kovács Lajos elnök indítványozza, hogy mivel a bank sem ad a betétek után kamatot, szállítsa le minimálisra, vagy engedje el gyűlés a lelkésztestvérek kölcsönére is. Ellenben szigorú határozatot kíván a tőketörlesztésre és az esetleges kamatok fizetésére.

Lelkészegyesületi gyűlés magáévá teszi elnök indítványát olyképpen, hogy elhatározza az 1932. évi kamatok visszamenőleges törlését, illetőleg tőketörlesztésbe átirását, 1933-ra elengedi, 1934-re pedig 8% kamatot követel, ami szeptember 1-ig befizetendő a tőke 10%-os törlesztésével együtt.

7. Több tárgy nem lévén, elnök imádsága és éneklés után a gyűlés véget ért.

K. m. f.

Vöröss Zoltán
lelkészegyesületi jegyző.

Kovács Lajos
lelkészegyesületi elnök.

A Nagykárolyi Református Egyházmegye
1933 évi április hó 26., 27. napjain Nagykárolyban tartott
rendes tavaszi közgyűlésének

TÁRGYSOROZATA :

A) Közgyűlési ügyek :

	OLDAL
1. Esperes imája. — — — —	3
2. Közgyűlés megnyitása. — — — —	4
3. Megjelentek számba vétele, megalakulás. K. L. — — — —	11
4. Esperesi jelentés. K. L. — — — —	11
5. Szavazatbontó bizottság jelentése. V. K. — — — —	27
6. Püspök Ur, Dr. Nagy Sándor e. m. gondnok Ur részvét átirata. V. K. — — — —	27
7. 94, 93, 84, 75, 32—5; 21-k. 20—4. 5. 6. sz. egyh. ker. határozat. K. L. — — — —	28
8. Számvevőszéki jelentés. V. Z. — — — —	30
9. Egyházmegyei költségelőirányzat. V. Z. — — — —	36
10. Belmissziói bizottság jelentése. G. G. — — — —	36
11. Szaniszlói lelkészválasztás megerősítése. V. K. — — — —	43
12. Dengelegi, szaniszlói lelkészek bekebelezése. V. K. — — — —	43
13. Egyházak vagyoneleltárainak megerősítése. V. Z. — — — —	43
14. Véleményes javaslat az E. T. II. t. c. tervezete tárgyában. K. L. — — — —	43
15. Egyházfegyelem bevezetése tárgyában javaslat. K. L. — — — —	45
16. Egyházmegyei szabályrendelet módosítása K. L. — — — —	47
17. Lelkeszi és tanítói törzslapok. Esp. — — — —	47
18. Tanítói természetbeni fizetések értékelése. K. L. — — — —	47
19. Esperes jelentése a börtvényi presb magatartásáról. (Lelkeszi díjlevél ügy). — — — —	48
20. Ottmayer Gyula tanító kérelme terménybeli fizetés értékelése tárgyában. K. L. — — — —	49
21. Horváth Pál csomaközi h. lelkész fellebbezése. K. L. — — — —	49
22. Érdengelegi lelkészi díjlevél. K. L. — — — —	50
23. Berei lelkészi díjlevél. K. L. — — — —	50
24. Krasznaszentmiklósi kántorválasztás. K. L. — — — —	50
25. Szaniszlói kántortanítói díjlevél. K. L. — — — —	51
26. Szikszay Dénes kántortanító felebbezése. K. L. — — — —	51
27. Szikszay Dénes fellebbezése 36—1932. sz. presb. hat. ellen. K. L. — — — —	52
28. Kovács Károly és társai szaniszlói presbiterek fel- lebbezése. K. L. — — — —	52
29. Szaniszlói egyház kérelme egyház fenntartási alap- jaiból való kölcsön felvétel tárgyában. K. L. — — — —	52

	OLDAL
30. Gencsi kántortanítói díjlevél. — —	52
31. Dancs Sándor gencsi kántortanító fellebbezése. K. L.	52
32. Királydaróc kérelme iskolai perköltség tárgyában. K. L.	53
33. Királydaróci buzaadó, magtárkamatainak eladása. K. L.	53
34. Kismajtényi új adókulcs. K. L. — —	53
35. Krasznaszentmiklósi adókulcs. K. L. — —	54
36. Iriny kölcsöne visszafizetésére haladékot kér. K. L.	54
37. Rozsnyai Ferenc kaplonyi lakos kölcsöntügye. K. L.	55
38. Veress Kálmán irinyi lelkész hasznos beruházása. K. L.	55
39. Egyházmegyei ügyész indítványa Dr. K. F. —	55
40. Géresi malomeladás. Dr. T. J. — —	56
41. Domahidai földeladás. Dr. T. J. — —	56
42. Szilágyi Kálmán érendrédil akos fellebbezése. Dr. T. J.	57
43. Török Imre nagykárolyi lakos fellebbezése. Dr. T. J.	59
44. Id. Tóth Elek nagykárolyi lakos fellebbezése. Dr. T. J.	59
45. G. Barabás József elleni birság megállapítása. Dr. T. J.	60
46. Gencsi presbitérium törvény ellenes határozata. V. K.	60
47. Királydaróc kérelme egyházfenntartási alapja felhasználása tárgyában. V. K. — —	61
48. Királydaróc kérelme takarékos magtári kamatának felhasználása tárgyában. V. K. — —	61
49. Géresi földeladás. V. K. — —	61
50. Géres kérelme alapjaitól kölcsönvett tőke kamatainak törlesztése tárgyában. V. K. — —	61
51. Géres kérelme tak. magtár kamatainak felhasználása tárgyában. V. K. — —	62
52. Csomaközi misszió ügye. V. K. — —	62
53. Krasznaszentmiklós ideiglenes kölcsöne. V. K. —	63
54. Bereczky Imre berei lakos és társai fellebbezése. V. K.	63
55. Tanító egyesület kérelme pályadíj tárgyában. V. K.	63
56. Nagykárolyi Ref. Egyházi Énekkar alapszabálymódosítása. V. K. — — —	64
57. Bay Miklós világi aljegyző lemondása. V. K. —	64
58. Üresedésben levő egyházi tisztségek betöltése. V. K.	64
59. Jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság kiküldése. V. K.	64
60. Közgyűlés bezárása. — — —	64

B) Birósági ügyek.

a) Közigazgatási, birósági ügyek.

1. Bene András és neje Kiss Amália irinyi tanítók panasza fizetés megállapítása iránt. Dr. F. Á. —	73
2. Cseh Olga géresi tanítónő panasza. Dr. F. Á. —	73
3. Dancs Sándorné gencsi tanítónő panasza. Dr. F. Á.	74
4. Borbély Sándor csokalyi lelkész panasza. Dr. F. Á.	75
5. Szenerői Dénes panasza özv. Szabó Miklósné ellen. Dr. T. J. — — —	75

	OLDAL
6. Veress Sándor nagykárolyi lakos egyházi adó felebbezése. D. I.	76
7. Csata Gerzön " " " " " " "	76
8. Vigota Károlyné " " " " " " "	76
9. Holzmann Józsefné " " " " " " "	77
10. Özv. Kovács Sándorné nagykárolyi lakos egyházi adó felebbezése. D. I.	77

b) *Fegyelmi ügyek.*

11. Horváth József goncsi presbiter fegyelmiü gye. L. B.	78
12. Berei Miklós berei " " " " L. B.	79
13. Bulyáki Lajos börvelyi " " " " L. B.	80
14. Gaál Mihály és társai királydaróci presbiterek fegyelmi ügye. K. L.	80
15. Veress Sándor v. nagykárolyi gondnok elleni fegyelmi ügy Dr. F. Á	81
16. Mészáros Ferenc és társai fellebbezése berei lelkesválasztás ellen.	81

Tanácsbírói értekezlet jegyzőkönyve 1933. jul. 17.

Lelkeszegyesületi gyűlés jegyzőkönyve 1933. ápr. 19.

" " " 1933. dec. 13.

